

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับภาคเอกชน
 “ความคาดหวังของภาคเอกชนต่อแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อน
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12”

สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

กันยายน 2558

รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับภาคเอกชน
“ความคาดหวังของภาคเอกชนต่อแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12”

วันจันทร์ที่ 28 กันยายน 2558 เวลา 08.00–16.30 น.
ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับภาคเอกชน 6 สถาบัน ได้แก่ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย และสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมภาครัฐและเอกชน เรื่อง ความคาดหวังของภาคเอกชนต่อแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการระดมความคิดเห็นในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเพื่อประกอบการจัดทำทิศทางและรายละเอียดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)ที่กำลังจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน 2559

การประชุมในครั้งนี้ นับว่าเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ที่มุ่งสร้างการยอมรับและตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมกันกำหนดแนวคิดและทิศทางการขับเคลื่อน และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยให้ภาคเอกชนได้นำเสนอประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) ของภาคเกษตร อุตสาหกรรม ตลาดเงิน ตลาดทุน การค้าและบริการ และการท่องเที่ยว ที่จะเป็นหัวรถจักรในการขับเคลื่อนในระยะ 5 ปี ข้างหน้า รวมทั้งได้ระบุประเด็นสำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศในรอบ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พร้อมทั้งมีการร่วมระดมความคิดเห็นเชิงลึกในการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การพัฒนาภาคเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และอาหาร กลุ่มที่ 2 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมรายสาขา กลุ่มที่ 3 การพัฒนาภาคการค้าและบริการ กลุ่มที่ 4 การพัฒนาภาคการเงินและตลาดทุน และกลุ่มที่ 5 การพัฒนาภาคการท่องเที่ยว เพื่อช่วยให้การจัดทำยุทธศาสตร์และประเด็นสำคัญของการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีความชัดเจน เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานฯ ได้ประมวลจัดทำเอกสารผลการประชุมฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางกรอบทิศทางและแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ต่อไป ทั้งนี้ ใคร่ขอขอบคุณต่อทุกภาคีการพัฒนาที่ร่วมกันเสนอแนะข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต่อไปในอนาคต ส่งผลให้การประชุมสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1: การนำเสนอกรอบทิศทางเบื้องต้นของการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดย นายธานินทร์ ฝะเฒ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	1
ส่วนที่ 2: ประเด็นทางยุทธศาสตร์: มุมมองของภาคเอกชน	4
1. นายบุญทักษ์ หวังเจริญ ประธานคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.) และประธานสมาคมธนาคารไทย	5
2. นายกลินท์ สารสิน รองประธานกรรมการหอการค้าไทย แทน ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	6
3. นายเจน นำชัยศิริ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	8
4. นายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	11
5. นางวรวรรณ ชาราภูมิ ประธานกรรมการสภาธุรกิจตลาดทุนไทย	14
6. นายนพพร เทพสิทธา ประธานสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย	16
ส่วนที่ 3: ผลการประชุมรายสาขา	18
กลุ่มที่ 1 การพัฒนาภาคเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และอาหาร	19
กลุ่มที่ 2 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมรายสาขา	26
กลุ่มที่ 3 การพัฒนาภาคการค้าและบริการ	29
กลุ่มที่ 4 การพัฒนาภาคการเงินและตลาดทุน	37
กลุ่มที่ 5 การพัฒนาภาคการท่องเที่ยว	42
ส่วนที่ 4: ผลสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	47

ส่วนที่ 1: การนำเสนอกรอบทิศทางเบื้องต้นของ
การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การนำเสนอกรอบทิศทางเบื้องต้นของการพัฒนาประเทศในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

โดย นายธานินทร์ ณะเฒ

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทิศทางในเบื้องต้นของแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ยังคงน้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยมีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทย จากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายรายได้และพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศที่ดี สังคมเป็นสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาวของประเทศคือ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 7 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

1. **การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม** ประกอบด้วย การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ของประเทศ การสนับสนุนการเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ การลงทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการใช้ประโยชน์จากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน
2. **การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา** โดยส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนา พัฒนาผลิตภาพแรงงานยกระดับคุณภาพแรงงานทั้งในและนอกระบบ พัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพิ่มขีดความสามารถและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่งเสริมผู้ประกอบการให้เข้มแข็งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมและบริการ
3. **การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร** โดยการจัดระบบการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด การส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตทางการเกษตร การสร้างโอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคเกษตร การเร่งพัฒนาและขับเคลื่อนการผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง การพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร และการสร้างบุคลากรด้านการเกษตร ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางของมูลนิธิปิดทองหลังพระ และการสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทภาคเกษตรให้มีความยั่งยืน
4. **การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี** ประกอบด้วยการพัฒนาคนในทุกช่วงทุกวัยให้สนับสนุนการเติบโตของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขของครอบครัวไทยให้เอื้อต่อการพัฒนาคน
5. **การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ** โดยการสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะกลุ่มผู้มรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การสร้างความ

มั่นคงด้านรายได้และโอกาสในการประกอบอาชีพ การพัฒนาการบริหารจัดการในระบบสุขภาพ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ การเสริมสร้างบทบาทของสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

6. **การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยการรักษาทุนทางธรรมชาติเพื่อการเติบโตสีเขียว การบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการผลิต การลงทุน และการสร้างงานสีเขียว การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ และการพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

7. **การพัฒนาพื้นที่ ภาค และการเชื่อมโยงภูมิภาค** ประกอบด้วยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลัก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของเมือง ศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค และการพัฒนาด้านการขนส่งและโลจิสติกส์เชื่อมโยงในประเทศและภูมิภาค

ส่วนที่ 2: ประเด็นทางยุทธศาสตร์: มุมมองของภาคเอกชน

ประเด็นทางยุทธศาสตร์: มุมมองของภาคเอกชน

1. นายบุญทักษ์ หวังเจริญ

ประธานคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.) และประธานสมาคมธนาคารไทย

1.1 ประเด็นสำคัญ

สมาคมธนาคารไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ในการยกระดับรายได้ของประเทศ เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ การรักษาพยาบาลที่จำเป็น และมีโอกาสในการเติบโต โดยในส่วนของสมาคมธนาคารไทยเป็นส่วนที่สนับสนุน ภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) คือ จะทำอย่างไรให้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถสนับสนุนทั้ง ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้าและบริการ ให้เติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการจัดทำแผน 5 ปี ของสมาคมธนาคารไทยได้พิจารณาปัจจัยภายนอกที่จะมีผลกระทบกับระบบธนาคารพาณิชย์ และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในระยะ 5 ปีข้างหน้า ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนใน 5 ปัจจัย ได้แก่

1.1) **More regional-key contributor to Northern ASEAN (CLMV)** โดยการเติบโตของกลุ่มประเทศ CLMV จะเป็นโอกาสที่จะทำให้เศรษฐกิจสามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เราต้องรับภาระในการที่จะช่วยประเทศในกลุ่ม CLMV พัฒนาระบบการเงินให้ดีขึ้น

1.2) **More aligned with the consumer-consumer protection, financial literacy** โดยการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองผู้บริโภคจะเพิ่มมากขึ้น และ ผู้บริโภคจำเป็นต้องได้รับความรู้ทางการเงิน

1.3) **More inclusive–new models for un(der)banked** โดยหลายภาคส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยเฉพาะบริการทางด้านสินเชื่อ เช่น ธุรกิจขนาดเล็ก (Micro-Business) และ SMEs นอกจากนี้ ยังรวมถึงบทบาทของผู้เล่นรายใหม่ในการให้บริการทางการเงินแก่ผู้บริโภคนอกเหนือจากธนาคาร

1.4) **More digital–E-money, services** โดยการนำระบบดิจิทัลมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับผู้บริโภค

1.5) **More supportive of the real economy – start-ups/SME** เพื่อให้การบริการทางการเงินสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงมากขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะ

สมาคมธนาคารไทยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการเงินไทย ตามแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี ของสมาคมธนาคารไทย ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมาย 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 **Digitization and next generation payments infrastructure** โดยมี 3 แนวทาง ดังนี้
(1) การพัฒนาระบบการชำระเงินตามแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงินที่ได้ทำร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อปี 2556 (2) การพัฒนามาตรฐานร่วมของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการใช้งานร่วมกันของระบบ

ต่างๆ และ (3) การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลร่วมกัน ระหว่างธนาคารและสถาบันการเงินที่มีธนาคาร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ

1.2.2 Financial inclusion and supporting real economy โดยมี 3 แนวทาง ดังนี้ (1) การเปิดเสรีตลาดการเงินให้มากที่สุด ยกเลิกการจำกัดวงเงิน และอุปสรรคต่างๆ โดยให้ตลาดเป็นตัวกำหนดราคาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด (2) ส่งเสริมการรวมข้อมูลไว้ที่ส่วนกลางและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้เล่นในตลาดการเงิน และ (3) การเพิ่มการเข้าถึงเครดิตของผู้ประกอบการ SMEs

1.2.3 Contribution back to society คือ การคืนประโยชน์กลับคืนสู่สังคม โดยมี 3 แนวทาง ดังนี้ (1) ธนาคารใช้เครือข่ายที่ครอบคลุมทั่วประเทศ 7,000 กว่าแห่ง และทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ในการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน (2) ส่งเสริมการศึกษาทางการเงินและสร้างหลักสูตรเพื่อให้ความรู้เรื่องการเงิน และ (3) การสร้างจรรยาบรรณธนาคารในกลุ่มธนาคารด้วยกัน

1.2.4 Preparing for AEC and regional integration โดยมี 2 แนวทาง ดังนี้ (1) การพัฒนาประสิทธิภาพของการโอนเงิน การทำธุรกรรมทางการเงิน และการลงทุนข้ามพรมแดน และ (2) การพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเงินให้สามารถออกไปให้บริการลูกค้าข้ามพรมแดน ซึ่งครอบคลุมถึงการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการเงินด้วย

1.2.5 Legal and regulatory enablement โดยมี 2 แนวทาง ดังนี้ (1) เร่งแก้ไขกฎหมายที่ล้าหลังซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก รวมถึงกฎหมายที่ขัด หรือแย้ง หรือซ้ำซ้อนกับบทกฎหมายอื่น และ (2) สนับสนุนการกำกับดูแลร่วมกัน (common supervision) สำหรับผู้เล่นทั้งหมด โดยเฉพาะผู้เล่นอื่นนอกเหนือจากธนาคารที่จะเข้ามาเพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อให้แน่ใจว่ามีการกำกับดูแลที่อยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งจะช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับระบบและเป็นประโยชน์ที่แท้จริงต่อประเทศ

2. นายกลินท์ สารสิน

รองประธานกรรมการหอการค้าไทย แทน ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

2.1 ประเด็นสำคัญ

ภาพของประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า คือ การที่ประเทศไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่ เป็นที่ยอมรับนับถือ และเชื่อมั่น จากนานาชาติ สังคมไทยมีความมั่งคั่ง (Wealth & Prosperity) เปี่ยมไปด้วยความสุขจากการรวมใจเป็นหนึ่งของคนไทยที่ เก่ง ดี มีความเป็นไทย ในแบบสากล ซึ่งประเทศไทยต้องอาศัยการขับเคลื่อนสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

2.1.1 เพิ่มมูลค่าให้กับอุตสาหกรรมที่มีพื้นฐานแข็งแกร่งในปัจจุบัน ได้แก่ เกษตรและอาหาร ยานยนต์และอุปกรณ์ไฟฟ้า ความเป็นชาติการค้า (Trading Nations) การเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งประเทศไทยเป็น downstream ที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียน โดยควรเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ขั้นปลายด้วยการวิจัยและพัฒนา

2.1.2 สร้างรายได้จากอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพ ได้แก่ บริการสุขภาพ Bio-based economy ซึ่งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีวัตถุดิบอยู่มาก เศรษฐกิจดิจิทัล และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.1.3 ต่อยอดกิจกรรมจากความเชื่อมโยงภายในอาเซียนระดับภูมิภาคและระดับโลก โดย (1) การสร้างตลาดในอาเซียน ซึ่งประเทศไทยควรจะมีส่วนได้รับประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน และขายสินค้าให้กับประเทศเพื่อนบ้าน (2) การเชื่อมโยงการผลิต (3) การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอาเซียน และ (4) การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอาเซียน

2.1.4 ประเด็นพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโต เช่น การส่งเสริมนวัตกรรมและการสร้างตราสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเติบโต การให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ การบริหารจัดการแรงงาน การศึกษาและพัฒนาฝีมือแรงงาน เศรษฐกิจสีเขียว และความมั่นคงด้านทรัพยากร การจัดการคอร์รัปชัน และการลดความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ การดำเนินการขับเคลื่อนควรมีเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อความสมดุลและยั่งยืน ได้แก่ เป้าหมายการเติบโต โดยวัดการเติบโตของอุตสาหกรรมที่มีอยู่และอุตสาหกรรมใหม่ เป้าหมายระดับรายได้ โดยวัดรายได้ต่อหัว เป้าหมายระดับหนี้สิน โดยวัดหนี้สาธารณะและหนี้ครัวเรือน และเป้าหมายความสมดุล โดยวัดสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ต่อภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดควรมีความชัดเจน เช่น การกำหนดระดับรายได้ประชาชาติ (Gross National Income: GNI) เพิ่มขึ้นเท่าใดภายในปี 2577 การเติบโตของทั้งอุตสาหกรรมที่มีอยู่และอุตสาหกรรมใหม่ ควรกำหนดเป็นรายอุตสาหกรรม เช่น เกษตรและอาหาร โลจิสติกส์ การท่องเที่ยว บริการเชิงสุขภาพ ว่าควรมีรายได้จำนวนหรือสัดส่วนเท่าไรต่อ GDP เป็นต้น

2.1 ข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้สัมฤทธิ์ผล สิ่งที่สำคัญที่ควรดำเนินการ ได้แก่

2.1.1 การเตรียมความพร้อมบุคลากรของทั้งประเทศและภายในองค์กร โดยมีแผนพัฒนาคนและการศึกษาที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกระดับ ทุกวิชาชีพ ทั้งด้าน Soft skills และ Hard skills เช่น การดึงดูดสถาบันการศึกษาชั้นนำจากต่างประเทศ การสนับสนุนมหาวิทยาลัยเอกชนไทยให้เข้มแข็ง การพัฒนาและเพิ่มผลิตภาพแรงงาน เป็นต้น

2.1.2 การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนาต่างๆ และมุ่งผลักดันให้สำเร็จ

2.1.3 กำหนดตัวชี้วัด ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และกลไกการขับเคลื่อนที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตาม และประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจมีหน่วยติดตามเพื่อติดตามประเด็นสำคัญ โดยควรมีการพิจารณาตัวชี้วัด ของแผนพัฒนาประเทศต่างๆ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2.1.4 การกำหนดเป้าหมายต้องเทียบเคียง (Benchmark) กับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

2.1.5 ทบทวนและปรับปรุงแผนงานให้ทันต่อสถานการณ์

2.1.6 การสื่อสารแผนงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ทุกภาคส่วนจดจำ และดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายในทิศทางเดียวกัน

2.1.7 ภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการทำงานร่วมกับภาครัฐอย่างใกล้ชิด การแลกเปลี่ยนข้อมูล และร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหา

3. นายเจน นำชัยศิริ

รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

3.1 ประเด็นสำคัญ

3.1.1 การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ของอุตสาหกรรม ภาคอุตสาหกรรมมุ่งเน้นการผลิตตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ กล่าวคือ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง โดยทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยั่งยืนปี 2030 ประกอบด้วย (1) การเพิ่มการเข้าถึงทางการเงินและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ขณะที่ภาครัฐมีการส่งเสริมให้ SMEs สามารถดำเนินธุรกิจได้เอง ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมการส่งเสริมให้ SMEs สามารถบูรณาการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) ของบริษัทขนาดใหญ่ได้ เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs ได้พึ่งพิง และเติบโตไปพร้อมกันทั้ง Value chain อาทิ กลุ่มยานยนต์ ที่มีผู้ประกอบการ SMEs ไทยอยู่จำนวนมากที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของผู้ประกอบการรายใหญ่ (2) การทำให้อุตสาหกรรมไทยมีความทันสมัย และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (3) การส่งเสริมการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม และ (4) การมีโครงสร้างพื้นฐาน การบริการทางการเงิน การพัฒนาเทคโนโลยีให้สนับสนุนภาคธุรกิจที่สำคัญของประเทศ

3.1.2 (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2559-2564 โดยมี 3 ประเด็นหลัก และมีกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม มีกิจกรรม เช่น การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การนำทรัพย์สินทางปัญญามาแปลงเป็นรายได้ การตระหนักถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม

(2) การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เช่น การตรวจสอบรับรอง การขนส่ง ระบบไอที กฎระเบียบต่างๆ ตัวอย่างเช่น อุตสาหกรรมเครื่องสำอางที่ไทยสามารถผลิตได้ ผู้ประกอบการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ติดขัดที่ขั้นตอนการตรวจสอบรับรอง และความไม่พอเพียงของศูนย์ทดสอบ ทำให้บางผลิตภัณฑ์ต้องส่งไปทดสอบที่ต่างประเทศ เช่น ที่สิงคโปร์ และยุโรป ไทยจึงควรสร้างระบบการทดสอบที่ครบถ้วน

(3) การเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรมกับภาคการค้าและบริการ เช่น การรวมกลุ่มในรูปแบบคลัสเตอร์ ซึ่งทางสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งกลุ่มคลัสเตอร์ภายใน แบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (3.1) กลุ่มผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (3.2) กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ (3.3) กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง และ (3.4) กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งหมด 12 กลุ่มคลัสเตอร์ ซึ่งการพัฒนาในรูปแบบคลัสเตอร์นี้ จำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาร่วมกัน โดยเฉพาะในแนวทางการพัฒนาในภาพรวมที่ส่งผลกระทบต่อคลัสเตอร์ เช่น การทำโซนนิ่ง เขตเศรษฐกิจพิเศษ ข้อตกลงทางการค้า และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น

3.1.3 ปัจจัยเสี่ยงและความท้าทายของอุตสาหกรรมไทยและการเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่

ในภาพรวมของเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน มีปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนจากแนวโน้มความผันผวนที่ไม่ดีนักของตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจจากอดีตเทียบกับปัจจุบันในด้านต่างๆ และธรรมชาติที่ส่วนใหญ่มีอันดับลดลง การส่งออกลดลง จำนวนกำลังแรงงานและผลิตภาพแรงงานลดลง การปรับเปลี่ยนการเติบโตของตลาดจากในประเทศไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน CLMV ทิศทางรูปแบบการลงทุนเปลี่ยนจากรูปแบบการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ไปสู่รูปแบบการลงทุนของไทยในต่างประเทศ (ODI) และเน้นใช้งบประมาณที่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและใช้ให้เกิดประโยชน์ถูกเป้าหมายมากขึ้นในการสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน รวมถึงความไม่มั่นคงทางด้านพลังงาน อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวชี้วัดบางตัวที่ดีขึ้น เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่ยังคงมีอัตราการขยายตัวที่ดี ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น “New Normal” คือ สภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีตและเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการที่นักวิชาการเรียกปรากฏการณ์ของไทยนี้ว่า New Normal อาจเพื่อเป็นการปลอบใจตนเองว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ยังไม่เลวร้าย แต่กว่าจะรู้ตัวและแก้ปัญหาได้อาจสายเกินไป ดังนั้นตัวชี้วัดต่างๆ เหล่านี้ จึงเป็นสัญญาณเตือนว่าไทยกำลังเผชิญกับอุปสรรคการพัฒนาและควรเร่งเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือหรือแก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน

ความท้าทายของอุตสาหกรรมไทยในช่วง 5 ปีข้างหน้า คือ เศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มขยายตัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ร้อยละ 5.1 การเติบโตของ GDP ของไทยจะลดลงเหลือประมาณ ร้อยละ 3 ผลิตภาพแรงงานลดลงจากร้อยละ 2.3 เป็นร้อยละ 1.7 ต่อปี ต้นทุนแรงงานต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ตลาดเงินตลาดทุนมีแนวโน้มผันผวนต่อเนื่อง เทคโนโลยีและนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงเร็ว การขาดแคลนแรงงานจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความมั่นคงทางพลังงาน ก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยกำลังจะหมดลงในปี 6 ปี จากปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้ว 8.4 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน จะเห็นได้ว่าผลิตภาพแรงงานลดลง ขณะที่ค่าแรงงานและต้นทุนที่เพิ่มขึ้นนั้นสวนทางกัน และยังรวมถึงจำนวนแรงงานที่ลดลง ทำให้ไทยต้องพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น

3.1.4 ทิศทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในช่วง 5 ปี ข้างหน้า ควรมุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่สำคัญ ดังนี้

(1) อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ควรมุ่งเน้นการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยเพิ่มประสิทธิภาพภาคการเกษตร ซึ่งสามารถทำได้ 2 แนวทาง คือ (1.1) ลดค่าใช้จ่ายการรวมแปลงการผลิตและการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลที่ผลิตในประเทศ และ (1.2) ผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงเพื่อตอบสนองความต้องการตลาดเฉพาะ (Niche Market) เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

(2) อุตสาหกรรมที่ตอบสนองความต้องการในกระแสโลก/นโยบายระดับประเทศ คือ กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ (New Wave) เช่น กลุ่มสุขภาพ กลุ่มอุปกรณ์การแพทย์ เป็นต้น

(3) อุตสาหกรรมรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล (Hi-Tech) และการพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0) โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเครื่องจักรที่ทันสมัยและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตได้มากขึ้น

(4) อุตสาหกรรมฐานความรู้/ความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการออกแบบ ศูนย์ออกแบบ และการสร้างภาพลักษณ์หรือแบรนด์ของสินค้าและบริการ

(5) **อุตสาหกรรมที่รองรับการเชื่อมโยงเครือข่ายภูมิภาค** และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมโยงทางการผลิต บริการและการค้าในภูมิภาค การให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการเพื่อจูงใจในการลงทุน การพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ การสนับสนุนนโยบาย Trading Nation เพื่อเป็นศูนย์กลางทางการค้าในภูมิภาคอาเซียน และให้ขยายครอบคลุมถึงอาเซียน+6

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีเป้าหมายการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งการเติบโตอย่างมีสมดุล (Balanced Growth) และการเติบโตที่แข่งขันได้ (Competitive Growth) เพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณและประเมินการพัฒนาระยะต่อไป พร้อมทั้งตัวชี้วัดในอนาคต เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติและประเมินผล

3.2.2 ควรมีมาตรการรับมือความผันแปรจากปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ ได้แก่

(1) การจัดการความเสี่ยงเพื่อเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก อันเนื่องมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการการขาดแคลนแรงงาน

(2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย เนื่องจากไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมซึ่งพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลักจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางเพื่อเตรียมรับมือกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง เช่น การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การจัดทำอ่างเก็บน้ำ การจัดการระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

(3) ควรบรรจุประเด็นเรื่องการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เนื่องจากที่ผ่านมาการต่อต้านการคอร์รัปชันขาดความเอาใจจริงเอาใจ ทำให้สถานการณ์มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ดังนั้น จึงควรมีความจริงจังในการดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม ไม่ใช่เพียงแค่เชิงสัญลักษณ์เท่านั้น

(4) มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านความยั่งยืน และด้านการเพิ่มผลผลิต อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศในปัจจุบันไม่ได้เป็นไปในแนวทางที่สร้างความสมดุลทั้ง 3 มิติ เพื่อไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือขณะที่ประเทศมุ่งส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การส่งออก แต่ให้ความสำคัญน้อยกับการพัฒนาด้านทักษะทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งต้องปรับโครงสร้างระบบการศึกษาทั้งระบบของประเทศเพื่อให้สามารถพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ และมีคุณธรรมโดยเฉพาะคุณภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

3.2.3 ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ ตามแนวทาง “3D-1O” ประกอบด้วย (1) Downside คือ การลดขนาดองค์กรปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการงบประมาณ และการจัดสรรอัตรากำลังคน เพื่อให้ประสิทธิภาพบุคลากรภาครัฐอยู่ในระดับที่ดีขึ้น (2) Digitize ภาครัฐส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น เช่น การออกใบอนุญาตต่างๆ ที่ใช้ระบบดิจิทัลแทนระบบเอกสาร เป็นต้น (3) Deregulate ให้ภาครัฐผ่อนปรนกฎระเบียบให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน และให้เป็นไปตามกลไกตลาด และ (4) Outsourcing ในบางกิจกรรมภาครัฐไม่จำเป็นต้องดำเนินการเองแต่อาจ

ว่าจ้างหรือถ่ายโอนภารกิจงานให้ภาคเอกชนทำงานแทน ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่า หรือมีต้นทุนการดำเนินการที่ต่ำกว่า

4. นายอิทธิฤทธิ์ กิ่งเล็ก

ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.1 ประเด็นสำคัญ

4.1.1 **บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกใน 20 ปีข้างหน้า** สถานการณ์และแนวโน้มของการท่องเที่ยวโลกและประเทศไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ การรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคส่งผลให้มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคเพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจโลกจะเปลี่ยนศูนย์กลางอำนาจมาอยู่ที่ประเทศแถบเอเชียมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านการเงินโลกจะส่งผลให้มีความผันผวนและความเสี่ยงมากขึ้น ประชากรสูงอายุของโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม จะเป็นโอกาสของประเทศไทยในการให้บริการผู้สูงอายุ เนื่องจากประเทศไทยมีความโดดเด่นด้านศูนย์กลางบริการสุขภาพ ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน และการรักษาพยาบาลที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล จึงควรเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการดำรงชีวิตมนุษย์ นอกจากนี้ แนวโน้มปัญหาด้านพลังงาน และปัญหาภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อน จะส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต ดังนั้น จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือปัจจัยเสี่ยง อุปสรรคและข้อจำกัด รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อประโยชน์และสร้างโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยในกรอบระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

4.1.2 ความสำคัญและสถานการณ์ปัจจุบัน

(1) **ความสำคัญต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)** ในปี 2556 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 26.5 ล้านคน เป็นอันดับที่ 10 ของโลก และเป็นอันดับที่ 2 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองจากประเทศจีน สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศสูงถึง 1.17 ล้านล้านบาท เป็นอันดับที่ 7 ของโลก และเป็นอันดับที่ 3 ของภูมิภาค คิดเป็นสัดส่วนรายได้ต่อ GDP ร้อยละ 10 สำหรับในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเดินทางท่องเที่ยวกว่า 161 ล้านคนครั้ง มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น 6061 แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนรายได้ต่อ GDP ร้อยละ 4 รวมรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติมีสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับ GDP และก่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการท่องเที่ยวอีกมาก ซึ่งจากการประมาณการของ World Travel and Tourism Council พบว่าในปี 2556 การท่องเที่ยวไทยมีส่วนใน GDP ถึงร้อยละ 20.2 โดยเป็นทางตรงร้อยละ 9 และทางอ้อมร้อยละ 11.2 และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 22.7 ในปี 2567 นอกจากนี้ องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ World Tourism Organization (UNWTO) คาดการณ์ว่าภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดในโลกในช่วง 15 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ หากประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี จะทำให้ประเทศมีนักท่องเที่ยวกว่า 100 ล้านคน ในอีกไม่เกิน 20 ปีข้างหน้า

(2) **ความสำคัญต่อการจ้างงาน** ในปี 2556 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการจ้างงานโดยตรงประมาณ 2.6 ล้านอัตรา และการจ้างงานทางอ้อมในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอีก 4.3 ล้านอัตรา รวมเป็นการจ้างงานกว่า 6 ล้านอัตรา หรือคิดเป็นร้อยละ 15.4 ของการจ้างงานทั้งประเทศ

4.1.3 **สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย** มีการขยายตัวมาอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะเวลาที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 14.0 ล้านคน ในปี 2552 เป็น 24.8 ล้านคน ในปี 2557 โดยเพิ่มสูงสุดในปี 2556 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 26.5 ล้านคน และสูงสุดเป็นลำดับที่ 7 ของโลกแต่ลดลงในปี 2557 เนื่องจากประสบกับวิกฤตทางการเมืองและวิกฤตเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศยุโรป อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวของไทยยังสามารถกลับมาฟื้นตัวและมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2558 จากรายงานดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาประเทศไทย จำนวนราว 30.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.28 จากปี 2557 โดยมีนักท่องเที่ยวจีนจำนวน 8.12 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 76.31 และคาดว่าจะในปีแรกที่มีนักท่องเที่ยวจีนกว่า 8 ล้านคน ในขณะเดียวกันพบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 66 เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางซ้ำ โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากยุโรปที่เป็นกลุ่มที่มีกำลังการใช้จ่ายสูง

4.1.4 **แนวโน้มการเติบโตการท่องเที่ยวไทย** การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเป็นความท้าทายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่จะใช้ประโยชน์จากตลาดที่ใหญ่ในความร่วมมือในระดับภูมิภาค ประกอบกับ ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาความเชื่อมโยงโครงข่ายด้านการคมนาคม ขนส่งทางอากาศ ทางน้ำ และทางบกที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มอาเซียนกับปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า ปริมาณนักท่องเที่ยวในประเทศในกลุ่มอาเซียนมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้น โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 มาเลเซีย เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 อินโดนีเซีย เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 และเวียดนาม เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ในขณะที่ประเทศไทยจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางออกนอกประเทศประมาณ 6 ล้านคน ซึ่งเป็นการเดินทางยังประเทศในกลุ่มอาเซียนประมาณ 3 ล้านคน

4.1.5 **ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยอยู่ในระดับที่น่าพอใจ** สอดรับกับการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยในปี 2558 World Economic Forum (WEF) โดย The Travel & Tourism Competitiveness Index – TTCI ไทยถูกจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศทั่วโลก เป็นอันดับที่ 10 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และเป็นอันดับที่ 3 ของภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยด้านที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ ได้แก่ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (อันดับที่ 132) ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (อันดับที่ 116) และการเดินทางภาคพื้นดิน (อันดับที่ 71) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีจุดแข็งอีกหลายประการ โดยมีระดับความสามารถด้านการท่องเที่ยวในระดับสูง อาทิ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (อันดับที่ 16) โครงสร้างพื้นฐานทางอากาศ (อันดับที่ 17) โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว (อันดับที่ 21) และทรัพยากรมนุษย์และตลาดแรงงาน (อันดับที่ 29) นอกจากนี้ ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยยังคงมีจุดอ่อนที่ควรได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (อันดับที่ 132) ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

(อันดับที่ 116) ความสะอาดและสุขอนามัย (อันดับที่ 89) ตลอดจนโครงสร้างคมนาคมพื้นฐานทางบกและท่าเรือ (อันดับที่ 71)

4.1.6 **ปัจจัยเสี่ยง อุปสรรค และข้อจำกัดของการท่องเที่ยวไทย** ประกอบด้วย (1) การแข่งขันทางการตลาดและการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น (2) ขาดแคลนแรงงานภาคการท่องเที่ยวทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (3) ภาวะวิกฤติและภัยพิบัติต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว (4) ภาคการบริการขาดมาตรฐานและมีบางส่วนผิดกฎหมาย (5) ปัญหาด้านกับดักราคา เช่น ราคาโรงแรมต่ำกว่าราคาจริงอย่างน้อยร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน (6) ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ขาดความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และ (7) ความเสี่ยงด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรทางวัฒนธรรม เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นกว่าขีดความสามารถในการรองรับ

4.1.7 เป้าหมายการพัฒนา

(1) **มุ่งเน้นการสร้างเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และการเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว** โดยการส่งเสริมนักท่องเที่ยวคุณภาพ และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดให้มีการบริการทางการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อยกระดับคุณภาพของการบริการด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

(2) **การกระจายรายได้การท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม** โดยการกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักสู่เมืองรอง เพื่อให้เกิดการกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้ในระดับชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของพื้นที่ เพื่อสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

(3) **การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน** โดยการพัฒนาบุคลากรภาคบริการและการท่องเที่ยว และพัฒนามาตรฐานคุณภาพการบริการของผู้ประกอบการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น SMEs โดยภาครัฐต้องสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยใช้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ให้สามารถแข่งขันและเติบโตในสากลได้

4.1.8 แนวทางการพัฒนา

(1) **การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เชื่อมโยงจุดแข็งของประเทศ** โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการเชื่อมโยงจุดแข็งของประเทศ อาทิ การเกษตร การท่องเที่ยว ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนให้เกิดการผลักดันเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยว ปัจจัยสนับสนุนในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การพัฒนาและเตรียมความพร้อมแรงงานภาคการท่องเที่ยว การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน

(2) **การปฏิรูปการท่องเที่ยวให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน** โดยควรพิจารณาปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหาการทับซ้อนของภารกิจและอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งที่อยู่

และไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยให้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ภายใต้พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ และให้ปรับปรุงบทบาท หน้าที่ และองค์ประกอบ เพื่อให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวให้เป็นไปตามเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

5. นางวรวรรณ ธาราภูมิ

ประธานกรรมการสภาธุรกิจตลาดทุนไทย

5.1 ประเด็นสำคัญ

5.1.1 ระดับหนี้ภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55.8 ต่อ GDP ในปี 2551 (จำนวน 5.06 ล้านล้านบาท) เป็น ร้อยละ 85.9 ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2557 (จำนวน 10.4 ล้านล้านบาท) ส่งผลให้หลายครอบครัวประสบปัญหาทางการเงินและเกิดปัญหาทางสังคมตามมา

5.1.2 ปัญหาจากการถูกหลอกลวงทางการเงิน รวมถึงการทุจริตฉ้อโกงจากการแอบอ้าง อาทิจรุกรกิจแชร์ลูกโซ่ ซึ่งมีผู้เสียหายมากกว่า 1 แสนราย คิดเป็นมูลค่าความเสียหายมากกว่า 3.8 หมื่นล้านบาท โดยเป็นคดีฉ้อโกงประชาชนที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษรับเป็นคดีพิเศษแล้ว 94 คดี และส่งฟ้องศาล 70 คดี และ (2) สหกรณ์ในรูปแบบแอบแฝง โดยมีองค์กรสหกรณ์ที่เสียหายมากกว่า 70 แห่งทั่วประเทศ คิดเป็นมูลค่าความเสียหายมากกว่า 1.5 หมื่นล้านบาท และเป็นที่น่าสนใจว่าในจำนวนผู้ที่ถูกหลอกลวงนั้น ส่วนหนึ่งล้วนเป็นผู้มีความรู้และมีการศึกษาระดับสูง

5.1.3 สัดส่วนประมาณ ร้อยละ 72.7 ของประชากรไทยมีความรู้ทางการเงินในระดับค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะอาชีพอิสระรายได้ต่ำและเกษตรกร (จากผลสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) ส่งผลทำให้กลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศถูกเอาเปรียบ ขาดการวางแผนทางการเงินและการบริหารจัดการรายได้และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

5.1.4 มาตรฐานและหลักสูตรความรู้ทางการเงินยังไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุม และยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ แม้ประเทศไทยจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ สถาบันการศึกษา ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ ได้มีความพยายามในการให้ความรู้ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป แต่การขาดเจ้าภาพ และการบริหารจัดการให้เป็นระบบ ทำให้การดำเนินการเป็นไปในรูปแบบต่างคนต่างทำ ขาดประสิทธิภาพ ขณะที่สาระความรู้ทางการเงินสำหรับผู้ประกอบการและประชาชนยังขาดมาตรฐาน โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างและการบริหารจัดการด้านรายได้ การบริหารจัดการเครดิตและหนี้สิน การจัดการความเสี่ยงและการประกันภัย และการแก้ไขปัญหาและการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น

5.1.5 กองทุนและระบบสวัสดิการสังคมไทยมีรูปแบบและสิทธิประโยชน์ที่มีลักษณะทับซ้อนกัน แบ่งแยกออกจากกันตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย อาทิ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนประกันสังคม กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ทั้งยังเกี่ยวพันกับการบริหารงานในหลายกระทรวง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม เป็นต้น ส่งผลให้การบริหารจัดการระบบสวัสดิการสังคมของไทยขาดประสิทธิภาพและมีภาระด้านเงินอุดหนุนสูง ขณะที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ที่มุ่งเน้นในเชิงระบบสวัสดิการสำหรับการทำงาน (Workfare) ซึ่งต้องการให้ผู้ที่ยังมีศักยภาพอยู่สามารถพัฒนาตนเองให้พึ่งพาตนเองได้มากกว่าระบบสวัสดิการแบบช่วยเหลือและสงเคราะห์ (Welfare) โดยมีการจัดตั้งกองทุนการออมภาคบังคับให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษาที่อยู่อาศัย สุขภาพ และเกษียณอายุ พร้อมทั้งจัดทำระบบทะเบียนกลางแห่งชาติทำให้การปรับปรุงและแบ่งปันข้อมูล อาทิ เมื่อลูกจ้างเปลี่ยนงาน หรือย้ายกองทุน เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 **เร่งรัดการส่งเสริมให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน** ประกอบด้วย (1) กำหนดให้บรรจุ “การให้ความรู้ทางการเงิน” เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนอย่างสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และ (2) จัดตั้งสถาบันส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการวางยุทธศาสตร์ด้านนโยบายร่วมกัน และดำเนินการภายใต้แนวทางการทำงานที่สอดคล้องกัน อันจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหาทางการเงินต่างๆ ของประชาชนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและลดความเหลื่อมล้ำ อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดภาระงบประมาณให้กับภาครัฐ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

5.2.2 **ปรับปรุงระบบสวัสดิการและการออมเพื่อการชราภาพ** ซึ่งระบบการออมที่ดีควรประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ ครอบคลุมประชากรทั้งประเทศ มีเงินออมที่เพียงพอสำหรับชีวิตหลังเกษียณ และยั่งยืนทางการเงิน ไม่เป็นภาระในวันข้างหน้าโดยควรมีการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

(1) กำหนดให้มีหน่วยงานที่กำกับและดูแลระบบสวัสดิการและการออมเพื่อการชราภาพเพียงหน่วยงานเดียวให้ครอบคลุมทุกระบบในประเทศไทย โดยอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการนโยบายการออมเพื่อการชราภาพ เพื่อกำกับดูแลกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนการออมแห่งชาติ และกองทุนประกันสังคม โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจลงทุน

(2) ผลักดันให้มีกองทุนการออมเพื่อการชราภาพภาคบังคับ โดยอาจพิจารณาแนวทางของประเทศสิงคโปร์และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง

(3) ควบรวมกองทุนที่มีลักษณะคล้ายกันหรือทับซ้อนกันไว้ภายใต้หน่วยงานเดียวกัน

(4) จัดตั้งระบบฐานข้อมูลทะเบียนกลางของสมาชิกกองทุนและสวัสดิการสังคม

5.2.3 **วางแผนและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบจากการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลและสังคมผู้สูงอายุ** อาทิ การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านทักษะและปริมาณความต้องการแรงงานในระบบ

5.3 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งหวังควรประกอบด้วย

5.3.1 **ประชาชนมีความรู้และทักษะทางการเงินที่เพียงพอ** เกิดการตระหนักรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการเงินต่อการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

การบริหารจัดการ และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเงิน เป็นต้น ประชาชนมีทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ

5.3.2 ประชาชนมีทัศนคติในการบริหารจัดการทางการเงิน รวมถึงมีวินัยทางการเงิน สามารถใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม

5.3.3 ประชาชนมีความสามารถในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ครอบคลุมถึง การวางแผนบริหารสภาพคล่อง แผนจัดการหนี้สิน แผนลงทุน แผนประกัน แผนภาษี แผนการศึกษา แผนเกษียณ แผนมรดก เป็นต้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับที่สามารถสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับภาคครัวเรือน อันจะนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต

6. นายณพพร เทพสิทธิ์า

ประธานสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย

6.1 ประเด็นสำคัญ

6.1.1 สาเหตุที่ประเทศไทยควรมุ่งสู่การเป็นชาติการค้า ได้แก่ (1) สภาพการณ์ที่ทุกประเทศอยู่ในสงครามทางการค้าของประเทมหาอำนาจ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว (2) ในอีก 10 -15 ปี ประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก เพราะยังต้องการรายได้เพื่อนำมาพัฒนาประเทศ (3) ขนาดเศรษฐกิจของไทยยังไม่โตพอที่จะพึ่งตนเองได้ 100 เปอร์เซ็นต์ และ (4) ข้อผูกพันของไทยจากความตกลงการค้าต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี ทำให้ประเทศไทยต้องทำการค้ากับประเทศต่างๆ ซึ่งหากประเทศไทยต้องการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นประเทศที่มีรายได้สูง จำเป็นต้องปรับตัวเข้าสู่การค้าในบริบทใหม่ (New normal) โดยการก้าวไปสู่ความเป็นชาติการค้า

6.1.2 การเป็นชาติการค้านอกเหนือจากความสามารถในการผลิต ต้องประกอบด้วยจิตวิญญาณการค้าบริการด้วย รวมทั้งต้องเป็นมิตรกับทุกชาติด้วยความเสมอภาค โดยการแสวงหาและส่งเสริมคุณค่าที่ดีที่สุดในสินค้าและบริการให้กับลูกค้า ในขณะเดียวกัน ต้องเก็บรักษาคุณค่าที่ได้รับสำหรับสร้างประโยชน์ให้กับตนและชาติ ทั้งนี้ การเป็นชาติการค้าจำเป็นต้องมีคุณสมบัติในการเข้าถึงและเข้าใจการค้าโลก มีความสามารถในการแข่งขันเชิงการค้า และมีนวัตกรรม ที่นำไปสู่ความยั่งยืนทางการค้าผนวกกับการบูรณาการภาคบริการเข้ากับการค้า โดยให้ความสำคัญกับการค้าภายในประเทศ การค้าชายแดน การค้าระหว่างประเทศ และการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องเข้าใจความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งยกระดับมาตรฐานสินค้าในประเทศให้สูงเทียบเท่าสินค้าที่ส่งออกเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

6.2 ข้อเสนอการปรับตัวของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ

6.2.1 สร้างนักการค้า เช่น การมีทูตพาณิชย์ในระดับจังหวัด ทูตพาณิชย์ในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการส่งเสริมการค้าในทุกกระดับ เป็นต้น

6.2.2 พัฒนาลินค้าและบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพ เช่น การพัฒนาสู่เกษตรและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ที่มีมาตรฐานและอยู่ในห่วงโซ่อุปทานระดับสากล โดยระบุรายละเอียดการพัฒนาให้ชัดเจนเพียงพอที่จะ

สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในทางปฏิบัติได้โดยไม่ต้องตีความเพิ่มเติม ซึ่งหากสามารถขับเคลื่อนสู่ภาคปฏิบัติได้จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและทำให้คุณภาพสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น

6.2.3 ระบุเป้าหมายในการกระจายรายได้เป็นรายจังหวัดและรายภูมิภาคให้ชัดเจน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและกระจายการถือครองทรัพย์สินระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่

6.2.4 ตั้งเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม นอกจากใช้รายได้ประชาชาติ และระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวแล้ว ควรนำดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Develop Index: HDI) มาใช้ในการกำหนดเป้าหมายร่วมด้วย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจคือการคำนึงถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านการศึกษา การมีสุขภาพดี และมีมาตรฐานคุณภาพชีวิต โดยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงรายได้

6.2.5 ใช้มูลค่าเพิ่มรวมของภาคการค้า (Gross Value Added Trade) และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการขยายตัวของภาคส่งออก มาประกอบการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจในส่วนของการส่งออก ร่วมกับการตั้งเป้าโดยใช้การขยายตัวของปริมาณการส่งออกเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงสถานะที่แท้จริงของประเทศว่าพึ่งพาต่างประเทศมากน้อยเพียงใด เพราะหากปริมาณการส่งออกที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาจากการลงทุนของต่างชาติ ประเทศไทยอาจจะไม่สามารถก้าวไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาวได้

ส่วนที่ 3 : ผลการประชุมรายสาขา

ผลการประชุมรายสาขา

กลุ่มที่ 1 การพัฒนาภาคเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และอาหาร

ผู้อภิปรายนำ:

ดร.สมบัติ วีระตระกูลชัย กรรมการบริหารหอการค้าไทย

นายประวิทย์ ประกฤตศรี กรรมการหอการค้าไทย

ผู้ดำเนินรายการ:

นายมนตรี บุญพาณิชย์ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สศช.

1. สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

1.1 ดร.สมบัติ วีระตระกูลชัย กรรมการบริหารหอการค้าไทย

1.1.1 สถานการณ์การพัฒนาประเทศให้หลุดจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งหมายถึงการยกระดับรายได้เฉลี่ยประมาณ 5,735 เหรียญสหรัฐ/เดือน/คน หรือประมาณ 15,000 บาท/เดือน/คน ให้สูงกว่า 38,000 บาท/เดือน/คน ภายใน 5 ปี ประกอบกับประเทศยังเผชิญกับกับดักการพัฒนาอุตสาหกรรม (Industry Trap) ที่เน้นการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมในลักษณะเดิมๆ จึงถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม หากพัฒนาประเทศให้มีอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5 ทุกปี ต่อเนื่องจากแผนฯ 12 ถึงแผน 15 (สิ้นปี 2575) ครบประชาธิปไตย 100 ปี อาจเป็นไปได้ ทำให้ประเทศหลุดจากประเทศรายได้ปานกลางได้

1.1.2 แนวทางการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมาย มีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ ดังนี้

1) **การจัดทำฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ**ทั้งด้านการผลิต การส่งออก ซึ่งจะมีความละเอียดครอบคลุมถึงสินค้าแต่ละชนิด เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และวางแผนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ทั้งนี้ในแผนพัฒนาฯ ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ควรมีการระบุถึงหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบด้วยตัวอย่างข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่

1.1) **ข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร** พบว่า ปัจจุบันประเทศไทย มีรายได้เฉลี่ย 15,000 บาท/เดือน/คน ขณะที่ประเทศเวียดนาม มีเพียง 5,500 บาท/เดือน/คน ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สิงคโปร์ มีรายได้ที่ 161,000 บาท/เดือน/คน เท่ากับประเทศสหรัฐ ขณะที่ประเทศนอร์เวย์มีรายได้สูงที่สุดคือ 300,000 บาท/เดือน/คน

1.2) **ข้อมูลโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา** จากข้อมูล พบว่า จำนวนผู้เสียภาษีในประเทศมีประมาณ 10 ล้านคน แต่มีผู้เสียภาษีในระดับสูง (ผู้มีรายได้สูง) เพียง 70,000 คน ขณะที่ผู้เสียภาษีที่เหลือประมาณ 9 ล้านกว่าคนนั้น เสียภาษีระดับล่าง (ผู้มีรายได้น้อย) ดังนั้น จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าประเทศไทยไม่ได้จัดเป็นประเทศผู้มีรายได้ปานกลาง แต่ควรจัดอยู่ในกลุ่มประเทศผู้มีรายได้น้อย

2) **การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ถือว่าเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน และหนี้สินครัวเรือนสูง** มาก ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ที่ปล่อยสินเชื่อให้กับเกษตรกร เพื่อประโยชน์การดำเนินธุรกิจ แต่ขาดมาตรการติดตามและให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ทำให้เกษตรกรมีหนี้สินสูงขึ้นไปด้วย อย่างไรก็ตาม การให้สินเชื่อแก่เกษตรกรนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่ (1) ความสามารถในการชำระหนี้ (2) การติดตามประเมินผล รวมถึงการดูแลการใช้เงินกู้ให้เกิดประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ และ (3) การจัดทำมาตรการส่งเสริมมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ จะต้องระบุหน่วยงานรับผิดชอบให้ชัดเจน โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะได้นำไปจัดทำแผนของกระทรวงที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ต่อไป

3) **การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำอย่างเป็นระบบ และดำเนินการในระยะยาว** โดยบูรณาการตั้งแต่การผลิต การตลาด และส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรจะกล่าวถึง value chain ให้ชัดเจนทั้งวิสาหกิจขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ โดยในส่วนของวิสาหกิจขนาดเล็กต้องเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็ง และการรวมตัวกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ จะมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการรวมกลุ่ม ส่วนกลุ่มขนาดกลางเน้นไปที่การยกระดับให้สามารถดำเนินการได้ทั้ง value chain โดยเฉพาะการพัฒนาตราสินค้าเกษตรและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ควบคู่ไปกับการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์

4) **การสร้างให้เกิดเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้สามารถทดแทนเกษตรกรรุ่นปัจจุบันได้ทัน** ซึ่งรัฐจะต้องมีนโยบายเชิงรุกที่ชัดเจนว่าจะสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ได้มากกว่าผู้ที่จะเกษียณ

5) **การพัฒนาทางการศึกษา**

5.1) ภาครัฐควรจะเป็นหุ้นส่วนกับโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่เก่งและดี แล้วนำวิธีการบริหารงานของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยดังกล่าวมาปรับใช้อย่างรวดเร็ว หรือร่วมมือกับภาคเอกชนในการให้ทุนการศึกษา เน้นการเรียนภาคปฏิบัติให้ทำงานได้ทันที และต้องเรียนกับเจ้าของภาษาที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม หากยังมีปัญหาคอร์รัปชันการศึกษาจะไม่ก้าวหน้า

5.2) หลักการพัฒนาคน คือ ติดตามผลการดำเนินงานอยู่ตลอด ตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานให้สูงขึ้น และเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งต้องมีพื้นฐาน คือ ซื่อสัตย์ ขยัน และอดทน

6) **การปรับระบบการทำงานภาครัฐ** เนื่องจากโครงสร้างการทำงานยังไม่เอื้อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จึงควรมีการดำเนินงานเรื่องนี้อย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม มีบางหน่วยงานที่พัฒนานวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กรมการขนส่งทางบก ซึ่งควรมีการยกย่องและประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาของระบบราชการ

7) **การปรับรูปแบบแผนปฏิบัติการ** ควรปรับเป็นรูปแบบ action plan พร้อมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เช่น กำหนดตัวชี้วัดให้ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องต้องทำให้ประชาชนสามารถบริโภคอาหารปลอดภัยได้ เป็นต้น

1.2 นายประวิทย์ ประกฤตศรี กรรมการหอการค้าไทย

นายประวิทย์ฯ นำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบในแต่ละเรื่องให้ชัดเจน พร้อมทั้งควรมีความชัดเจนในประเด็นที่สำคัญ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาภาคเกษตร ดังนี้

1.2.1 การแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มมากขึ้น ควรผลักดันการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเป็นข้อมูลของครัวเรือนในการใช้จ่ายเงินในครัวเรือน และลงทุนในการผลิตที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่า เนื่องจากจะทราบถึงต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ชัดเจน

1.2.2 การผลักดันรูปแบบการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ของเกษตรกร ควรสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาภาคเกษตรที่สร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น 1 ไร่ 1 แสน ของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นแนวคิดในการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการหนี้สิน ที่ต้องมีวินัยการเงินการคลังมากขึ้น มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

1.2.3 การเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1) การกำหนดเขตการเพาะปลูกให้ชัดเจน (Zoning) ซึ่งจะเป็นข้อมูลการเพาะปลูกพืชที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการวางแผนการเพาะปลูก และการตั้งโรงงานที่เหมาะสมกับแหล่งผลิต ตลอดจนวางแผนโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อกับการผลิต เช่น การปลูกอ้อย ที่เชื่อมโยงกับนโยบายพลังงานทดแทน (ทั้งผลิตไฟฟ้า และเอทานอล) จำเป็นต้องมีการกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อจะได้สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อนำไฟฟ้าที่ผลิตได้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2) การใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกล เป็นอีกปัจจัยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ทั้งนี้ ต้องมีการดำเนินงานควบคู่กับการจัดรูปแบบให้มีขนาดใหญ่ เพื่อให้เครื่องจักรกลสามารถเข้ามาใช้ในแปลงเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก แปลงเกษตรของไทยส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ที่ยังไม่เอื้อต่อการนำเครื่องจักรมาใช้

3) การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำให้ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง เนื่องจากเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการทำเกษตรกรรม โดยกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ ควรมีการดำเนินงานควบคู่ไปกับมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสม เช่น การใช้พันธุ์พืชที่ใช้น้ำน้อย เป็นต้น

4) การเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต ควรพิจารณาความเหมาะสมในการดำเนินงาน เช่น กรณีปศุสัตว์ มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ที่ส่วนใหญ่ต้องนำเข้า ซึ่งมีราคาสูงกว่าใช้อาหารสัตว์ในประเทศ ดังนั้น ควรให้การสนับสนุน เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตให้กับประเทศ

1.2.4 การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์

1) การสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ แนวโน้มผลิตภัณฑ์ในอนาคตควรมุ่งไปสู่การพัฒนาฐานชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การ

พัฒนา Bio Plastic เป็นต้น ทั้งนี้ นโยบายรัฐควรดำเนินการนำร่อง โดยมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นการใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

2) การสนับสนุนการพัฒนาสมุนไพรไทยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม จากข้อมูลพบว่าการจดสิทธิบัตรจำนวนมาก แต่ปัญหาอุปสรรคสำคัญ คือ การขึ้นทะเบียนอาหารและยาทำให้ไม่สามารถจำหน่ายในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ยาได้

1.2.5 การปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎระเบียบระหว่างประเทศ เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม เนื่องจาก จะกระทบกับการนำเข้าสินค้าของไทย เช่น กรณีกฎระเบียบการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) ที่มีผลต่อการจับสัตว์น้ำของไทย ซึ่งต้องมีการจัดระเบียบให้เรียบร้อยตามข้อกำหนด

2. ประเด็นปัญหา

2.1 ด้านรายได้และหนี้สินของเกษตรกร

2.1.1 ชาวนาส่วนใหญ่กู้เงินนอกระบบ และสุดท้ายต้องขายที่นาเพื่อชำระหนี้ ทำให้ขาดความมั่นคงและยั่งยืน

2.1.2 การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ผ่านมามีส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยใช้วิธีการแทรกแซงตลาด ซึ่งประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับเกษตรกรอย่างแท้จริง เนื่องจากกระบวนการดำเนินงานล่าช้าจนหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยวไปแล้ว

2.2 ด้านการผลิตพบปัญหาทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิต และกฎระเบียบข้อจำกัดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

2.2.1 การทำเกษตรกรรมในปัจจุบันมุ่งผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตสูง จนขาดการฟื้นฟูบำรุง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมและมีผลกระทบต่อผลิตภาพการผลิตภาคเกษตร

2.2.2 พันธุ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันของไทยขาดการพัฒนา นาน ทำให้มีผลผลิตต่อไร่ต่ำ ประกอบกับในพื้นที่ภาคใต้สามารถกรีดยางได้เพียงประมาณ 7 วันต่อสัปดาห์ เมื่อราคายางตกต่ำเกษตรกรก็จะมีรายได้ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาขาดแคลนแรงงานกรีดยางด้วย

2.2.3 การพัฒนาภาคเกษตรในปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการในการนำฐานทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะสมุนไพร ซึ่งประเทศไทยมีจำนวนมาก แต่เนื่องจากกฎระเบียบเกี่ยวกับอาหารและยา ทำให้การผลิตและจดทะเบียนยาสมุนไพรของไทยเสียโอกาสในการผลิตและจำหน่าย นอกจากนี้ยังสูญเสียเงินจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรให้กับต่างประเทศที่นำสมุนไพรไทยไปพัฒนาต่อยอด

2.2.4 ปัญหาการนำเข้าจากต่างประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยได้รับ “ใบเหลือง” จากสหภาพยุโรป จากปัญหา IUU Fishing ซึ่งรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติ 3-4 ฉบับ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว รวมทั้งเฝ้าระวังไม่ให้ “ใบแดง” ที่อาจส่งผลกระทบต่อการส่งออกประมงของไทย

2.2.5 การเข้มงวดกฎหมายการทำประมง ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจประมงปิดกิจการไปมาก ส่งผลให้มีแรงงานในภาคประมงถูกเลิกจ้างมีจำนวนเป็นหมื่นราย

2.3 การสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการ ซึ่งในส่วนของภาคเอกชนมีความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาเกษตรพัฒนาชนบท (อสกช.) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในชนบทได้มาศึกษาต่อเทียบวุฒิ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้ปรับวุฒิการศึกษา และพัฒนาตนเองได้ แต่ปัญหาอุปสรรค คือ (1) ขาดงบประมาณสนับสนุน ขณะที่งบประมาณจะสนับสนุนเฉพาะนักศึกษาในระบบเท่านั้น ซึ่งนักศึกษาในระบบจะมีผู้สนใจน้อยมาก (2) มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยเกษตร ควรพัฒนาองค์ความรู้สำหรับถ่ายทอดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่นั้นๆ และ (3) การจัดทำแผนปฏิบัติการ เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด จึงทำให้ได้รับจัดสรรเฉพาะงบประจำ ทำให้งบประมาณที่จะดำเนินการในเชิงรุกซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาไม่ได้รับจัดสรร

2.4 ด้านการตลาดผลจากการใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้ผู้บริโภคขาดความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยของอาหารที่บริโภค

3 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัจจัยการผลิต

3.1.1 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ และอากาศด้วย เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อความยั่งยืนทั้งสิ้น

3.1.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับดิน และให้ความรู้เกษตรกรในการรักษาและบำรุงดิน เพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้สารเคมีและบุกรุกป่า เนื่องจากปัจจุบันดินที่ใช้ทำการเกษตรมีสภาพเสื่อมโทรมมาก ส่งผลให้ได้ผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ และต้นทุนสูง

3.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

3.2.1 ควรสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานให้กับเกษตรกร เช่น ห้องเย็น โรงงานแปรรูป เพื่อช่วยในการบริหารจัดการผลผลิตให้มีปริมาณเหมาะสมได้ตลอดปี โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ด้วย เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมด้านงานวิจัย กระทรวงอุตสาหกรรมส่งเสริมด้านการรับรองมาตรฐาน กระทรวงพาณิชย์ สนับสนุนด้านการตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ มีตัวอย่างต้นแบบในการบริหารจัดการผักผลไม้ ที่ให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการค้าและแปรรูป ผัก ผลไม้และสมุนไพร ดังนั้นจึงควรจะนำรูปแบบนี้ ไปประยุกต์ใช้ในระดับประเทศต่อไป

3.2.2 ควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ โดยต้องมีรายละเอียดของงบประมาณโครงการ พื้นที่และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เนื่องจากน้ำเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการทำการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรที่อยู่นอกพื้นที่เขตชลประทานที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำและไม่สามารถบริหารความเสี่ยงได้

3.2.3 ในอดีตในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านจะมีสระน้ำของชุมชน แต่ในปัจจุบันถูกทับถมจนตื้นเขินและเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นอย่างอื่นไปแล้ว ดังนั้น ควรกำหนดเรื่องการจัดหาแหล่งน้ำให้กับแต่ละหมู่บ้านไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

3.3 การผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์

3.3.1 ควรสนับสนุนข้อมูลด้านการผลิตและด้านการตลาดกับเกษตรกรอย่างทั่วถึง เช่น Zoning อุปสงค์และอุปทานของตลาดโลก ประเทศเพื่อนบ้าน และคู่แข่ง เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรใช้วิเคราะห์และตัดสินใจในการผลิตสินค้า ซึ่งลดปัญหาการแทรกแซงตลาดสินค้าเกษตรได้

3.3.2 การพัฒนาเรื่อง Smart Farmer ต้องดูทั้งห่วงโซ่อุปทาน เช่น มูลนิธิพัฒนามันสำปะหลังที่ ตำบลห้วยบง จังหวัดนครราชสีมา พยายามพัฒนาพันธุ์มันสำปะหลัง พันธุ์ Waxy ซึ่งราคาสูงกว่าปกติแต่เนื่องจากการปลูกอยู่ในพื้นที่ในศูนย์และพื้นที่ของผู้เข้าร่วมโครงการ มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตมาช่วย เช่น GPS จับตำแหน่งในการวางแผนตั้งแต่การเตรียมดินปลูก และใช้เครื่องปลูกแบบใหม่ และร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA) ในการพยากรณ์สภาพอากาศซึ่งการดำเนินงานค่อนข้างยาก ดังนั้นในการผลักดัน Smart Farmer ควรให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมการกำกับและรับซื้อ จะเห็นได้ว่าการทำไร่แบบใหม่เป็น Modern Farm แล้วก็ Smart Farmer ที่ต้องใช้เทคโนโลยีมาจัดการ

3.3.3 ควรพิจารณาการผลิตตลอดห่วงโซ่คุณค่า โดยแนวโน้มในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่ Green Value Chain และ Zero waste ซึ่งการผลักดัน Green Value Chain ที่ยั่งยืน ต้องให้ความสำคัญกับ (1) Green Crop (2) Green Farm (3) Green Factory (4) Green Product (5) Green Logistic และ (6) Green Waste

3.3.4 ควรเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร โดยอาศัยเทคโนโลยี และการต่อยอดการผลิตสินค้าให้มีนวัตกรรมมากขึ้น ตลอดจนการใช้นโยบายตลาดนำการผลิต

3.3.5 ผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตรควรส่งเสริมการทำสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีมูลค่าสูงเพื่อการส่งออก รวมทั้งเชื่อมโยงไปถึงเรื่องการท่องเที่ยว ที่จะเน้นเรื่องคาร์บอนต่ำในอุตสาหกรรมเกษตร

3.3.6 กฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกรณี IUU ซึ่งธุรกิจประมงไทยได้รับผลกระทบมากขึ้น ภาครัฐควรผ่อนปรนระเบียบบางข้อเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

3.4 การจัดการด้านการตลาด

3.4.1 ควรมียุทธศาสตร์ย่อยเพื่อกำหนดให้แต่ละจังหวัดสามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่รวมถึงการกำหนดมาตรการส่งเสริมเกษตรกร เช่น การกำหนดราคาต่ำสุดในการจำหน่ายสินค้าเกษตรเพื่อไม่ให้มีการขายในลักษณะทุ่มตลาด

3.4.2 ควรให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารปลอดภัยทั้งที่ผลิตในประเทศ และที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งขณะนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เร่งออกมาตรการแนะนำเกี่ยวกับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การประมง ในลักษณะของมาตรฐานภาคสมัครใจก่อน แต่ในอนาคตการกำหนดเป็นมาตรฐานภาคบังคับ จะเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อควบคุมวัตถุดิบต้นทางให้มีความปลอดภัยซึ่งจะสอดคล้องกับผลการประชุมของกลุ่มสมาชิกสุขภาพแห่งชาติที่กำลังพิจารณาเรื่องของอาหารปลอดภัยเป็นวาระสำคัญของสมาชิกสุขภาพแห่งชาติและร่วมกันผลักดัน

3.4.3 แผนพัฒนาฯ ต้องเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ กับตลาด ทั้งเรื่องของการปลูกและการรับซื้อ ซึ่งให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและสนับสนุนการผลิตในท้องถิ่นนั้นๆ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ต้องรู้ว่าควรทำอะไร

นอกจากนี้ ควรช่วยผู้ประกอบการและเกษตรกรให้เชื่อมโยงกับส่วนกลางในแง่องค์ความรู้ในงานวิจัย จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีผู้เชี่ยวชาญ และการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการร่วมวิจัยสร้างองค์ความรู้

3.4.4 การออกมาตรการหรือแนวทางการผลิตที่ต้องใช้วัตถุดิบจากเกษตรกร ต้องซื้อผลผลิตที่อยู่ในบริเวณนั้น จากร้อยละ 30 อีก 5 ปี เป็นร้อยละ 50 กำหนดให้เป็นกฎหมาย เพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิตที่เชื่อมโยงกับเกษตรกรในพื้นที่ และผู้ประกอบการสามารถบริหารจัดการวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 การบริหารจัดการ

3.5.1 ในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาต่างๆ ต้องมีเจ้าภาพและหน่วยงานรับผิดชอบในสายงานนั้นๆ ที่ชัดเจน เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่ดี

3.5.2 ควรปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้เป็นรูปแบบแผนเพื่อนำไปปฏิบัติ เนื่องจากปัจจุบันมียุทธศาสตร์ประเทศ 20 ปี เป็นกรอบการพัฒนาประเทศอยู่แล้ว ดังนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงควรปรับให้มีรายละเอียดการดำเนินการให้ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งควรมีกกลไกในการนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไปสู่การปฏิบัติ และมีเครื่องมือการทำงานในการบูรณาการการทำงานในระดับกระทรวง

กลุ่มที่ 2 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมรายสาขา

ผู้อภิปรายนำ:

นายเจน นำชัยศิริ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ผู้ดำเนินรายการ:

นายธามินทร์ ณะเฒ รองเลขาธิการ สศช.

1. สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

1.1 ผู้อภิปรายนำ:

นายเจนฯ ได้กล่าวว่า แนวคิด Industry 4.0 หรืออาจเรียกว่า “The Internet of Things” คือการทำให้กระบวนการผลิตสินค้าเชื่อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องจักรสื่อสารกันได้ หรือแม้กระทั่งทำให้สินค้าสามารถเชื่อมต่อกับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การผลิตตามความต้องการของลูกค้าโดยใช้เทคโนโลยีเครื่องพิมพ์ 3 มิติ (3D printer) การมีระบบป้อนข้อมูลให้เครื่องจักรสามารถผลิตสิ่งของตามแต่การสั่งซื้อ (on line) จากผู้บริโภคได้โดยตรง การส่งข้อมูลจากเครื่องจักรกลับไปยังโรงงานเมื่อเกิดปัญหาทางเทคนิคซึ่ง Industry 4.0 นี้ แม้ว่าจะยังเป็นแนวคิดที่ใหม่แต่ก็เป็นแนวคิดที่เป็นแรงผลักดันที่สำคัญสำหรับการยกระดับศักยภาพของภาคอุตสาหกรรม

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้จัดแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งเดิมมี 44 กลุ่ม ตามแนวทางของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่มูลค่า เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่ม Agro-Base Industry (2) กลุ่ม New Wave Industry (3) กลุ่ม Hi-Tech Industry และ (4) กลุ่ม High Value Industry โดยแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะและมีการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน เช่น กลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วนมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายการพัฒนาในระยะ 5 ปี ข้างหน้า ตัวอย่างเช่น

1) การเพิ่มมูลค่าการผลิตให้มากกว่า ร้อยละ 12 ของ GDP การเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตให้มากกว่า ร้อยละ 8 ต่อปี เน้นปรับปรุงโครงสร้างแรงงานไปสู่เทคโนโลยีระดับสูง มีการพัฒนาระยะเวลาในการผลิต มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศเพิ่มขึ้น หรือมีคัดเลือกผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับอนาคต (Product Champion) เช่น จากรถอีโคคาร์เป็นยานยนต์ไฟฟ้า

2) อุตสาหกรรมอาหาร ขณะนี้รัฐบาลให้การส่งเสริมโครงการ Food Valley มาตรฐานการส่งออกสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ มาตรฐานสินค้าฮาลาล การออกแบบพัฒนา การทดสอบผลิตภัณฑ์และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และความร่วมมือในการเพิ่มผลผลิตภาพทางด้านการเกษตร

3) อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มุ่งพัฒนาจากการเป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM) ไปสู่การเป็นผู้ออกแบบ (ODM) รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานสินค้า เช่น สินค้าที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต ฉลากประหยัดไฟ การร่วมสร้างและทำแบรนด์สินค้าร่วมกัน เป็นต้น

สำหรับปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญในลำดับต้น คือ (1) การพัฒนาทุนมนุษย์ เช่น การส่งเสริมให้มีทักษะการเขียนโปรแกรมควบคุมเครื่องจักร (2) การพัฒนาสารสนเทศสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านไอที (3) การพัฒนาทรัพยากร ความรู้ ทักษะ เทคโนโลยีใหม่ๆ

- (4) การกำหนดมาตรการส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนการลงทุนร่วมกันแบบ Public Private Partnership (PPP) และ
- (5) การจัดตั้งกองทุนสำหรับกาวิจัย ออกแบบ พัฒนา และทางวิศวกรรมเป็นการเฉพาะ เป็นต้น

2. ประเด็นปัญหา

2.1 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเร็วกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน ต้นทุนค่าแรงสูงขึ้น และต้องมีการนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น และคาดการณ์ว่าในอนาคต 10 ปีข้างหน้า แรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย อาจมีแนวโน้มเดินทางกลับประเทศของตน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจการค้าการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มการเติบโตที่ดีและรวดเร็วขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการวางแผนที่ชัดเจนและเตรียมการด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจังเพื่อรองรับตลาดแรงงานในประเทศในอนาคต

2.2 การขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่ผ่านมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขาดการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมในทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ซึ่งประเด็นอุปสรรคสำคัญ คือ การแทรกแซงจากนโยบายเร่งด่วนที่อาจเกิดขึ้นเป็นระยะๆ ในทุกสมัยของรัฐบาล ประกอบกับการขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ส่งผลให้การขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ขาดความต่อเนื่อง

2.3 แผนพัฒนาฯ ไม่มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาภาคการผลิตและบริการที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดเป็นแผนที่นำทาง (Roadmap) ที่มีแนวทางการขับเคลื่อนในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน ซึ่งในบางประเด็นอาจจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายและอุตสาหกรรมอนาคต

2.4 ผู้ประกอบการภาคการผลิตและบริการไทยยังให้ความสำคัญไม่มากนักกับการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งยังเน้นที่การรับจ้างผลิตและประกอบเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการได้สูงเท่าที่ควร

2.5 ตัวชี้วัดการพัฒนาที่กำหนดในปัจจุบันไม่สามารถสะท้อนการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง รวมทั้ง การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานปฏิบัติต่างๆ ไม่มีความสอดคล้องกันเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีบูรณาการ จึงทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมและพัฒนากำลังคนให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละอุตสาหกรรมและแต่ละพื้นที่ มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันของภาคการผลิตและบริการและสถาบันการศึกษาในการพัฒนากำลังคนรองรับอุตสาหกรรม ผ่านระบบทวิภาคและสหกิจศึกษา ซึ่งเป็นระบบการผลิตนักศึกษาที่พร้อมที่จะทำงานในภาคการผลิตและบริการได้ทันที อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการทำงานในท้องถิ่นของตน ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาการกระจุกตัวของแรงงานในเมืองอีกด้วย รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและภาคการผลิตและบริการในทำการวิจัยและพัฒนาต่างๆ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการที่ดีขึ้นด้วย

3.2 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรกำหนดเป้าหมาย ให้มีความท้าทายมากขึ้น อาทิ สัดส่วนภาคเกษตรมีไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15-20 ของ GDP ภาคการท่องเที่ยวร้อยละ 20-25 ของ GDP เป็นต้น และต้องมีการทุ่มทรัพยากรเพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และในกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ควรส่งเสริมกระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการกำหนดกลไกและระบบในการแปลงแผนพัฒนาฯ สู่แผนระดับปฏิบัติการที่ชัดเจน มีการระบุหน่วยงาน งบประมาณ วิธีการนำไปปฏิบัติที่มีความสอดคล้องกับภารกิจของแต่ละหน่วยงานและทิศทางการพัฒนาประเทศโดยรวม เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ทั้งนี้ ควรให้มีหน่วยงานกลางที่มีบทบาทสำคัญ เช่น สำนักงานงบประมาณ สำนักงาน ก.พ. และสำนักงาน ก.พ.ร. เข้าร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณ การขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผลสอดคล้องกันทั้งระบบ นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาฯ ควรมีการกำหนดกลไกการติดตามประเมินผล และตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน โดยเน้นตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพประสิทธิผล และผลลัพธ์มากขึ้น รวมทั้งควรมีการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดร่วม (Joint KPIs) ระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานจัดลำดับความสำคัญของภารกิจงานของตนได้อย่างชัดเจน

3.3 การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นศักยภาพของอุตสาหกรรม แนวโน้มตลาดโลก ตลอดจนพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ในบางพื้นที่อาจไม่เหมาะสมในการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม แต่อาจเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์กระจายสินค้า รวมทั้งพิจารณาการใช้ประโยชน์จากความร่วมมือของประเทศต่างๆ ในอาเซียน ทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการย้ายฐานการผลิต

3.4 ควรเร่งการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้วยการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ซึ่งในขณะนี้ประเทศไทยได้มีการเพิ่มงบประมาณและการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง และบูรณาการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงานวิจัยต่างๆ เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการไทยให้มีประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในภาพรวม

กลุ่มที่ 3 การพัฒนาภาคการค้าและบริการ

ผู้อภิปรายนำ:

นายกlinik สารสิน

รองประธานกรรมการหอการค้าไทย

ดร.ชัยชาญ เจริญสุข

เลขาธิการสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย

ผู้ดำเนินรายการ:

ดร.ปิยนุช วุฒิสอน

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

1. สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

1.1 ผู้อภิปรายนำ: นายกlinik สารสิน รองประธานกรรมการหอการค้าไทย

นายกlinik สารสิน ได้กล่าวถึงความคาดหวังของภาคเอกชนต่อแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้านการพัฒนาภาคการค้าและบริการ โดยสรุปแนวทางการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1.1.1 ระยะสั้น (1-3 ปี) ควรมีการดำเนินการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) ขยายสู่ตลาดที่มีการเติบโต โดยเน้นการค้าชายแดนและผ่านแดนในตลาดอาเซียน เนื่องจากมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการค้ากับ มาเลเซียและ สปป.ลาว ที่มีมูลค่าสูงเนื่องจากสามารถส่งต่อไปยังตลาดสหภาพยุโรป อินเดีย และจีนตอนใต้อีกด้วย รวมทั้งแก้ไขปัญหาด้านอุปสรรคทางการค้าต่างๆ (2) ปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพด้านความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์แล้วประเทศไทยยังมี ขั้นตอนและระยะเวลามากกว่า อาทิ การจัดตั้งธุรกิจใช้เวลาในขั้นตอนการขออนุมัติทะเบียนแรงงานและ ประกันสังคมสูงถึง 21 วัน การขออนุญาตก่อสร้างใช้เวลาในการขออนุญาตก่อสร้างจากสำนักงานเขต 45 วัน เป็นต้น และ (3) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยควรเน้นด้านคุณภาพ เช่น การเพิ่มค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวด้วยวีซ่าไทย การทำ ตลาดแบบเจาะกลุ่ม เช่น กลุ่มครอบครัว คู่รัก คู่แต่งงาน มากกว่าการเน้นปริมาณนักท่องเที่ยว บริการโลจิสติกส์ โดยการเตรียมความพร้อมทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ ทางราง และทาง อากาศ ด้านซอฟต์แวร์โดยการปรับปรุงระเบียบ และอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ระบบ National Single Window และด้านบุคลากร โดยเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการโลจิสติกส์ของไทย บริการการศึกษา บริการ การเงินและการประกันภัย เป็นต้น

1.1.2 ระยะกลาง (3-5 ปี) ควรดำเนินการ (1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ ผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยการส่งเสริมการตลาดและการสร้างตราสินค้า การจับคู่ธุรกิจ และการ ประยุกต์ใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และเศรษฐกิจดิจิทัล และ (2) เพิ่มมูลค่าสินค้า โดยการส่งเสริมการวิจัยและ พัฒนาเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม การสร้างมาตรฐานและความปลอดภัย

1.1.3 ระยะยาว (มากกว่า 5 ปี) โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้า เช่น การพัฒนาการสร้าง เครือข่ายธุรกิจ จากการกระจายสินค้าผ่านตัวแทนจำหน่ายไปสู่การสร้างเครือข่ายร่วมกัน และการพัฒนาจากการ เป็นผู้ส่งออกไปสู่การเป็นศูนย์กระจายสินค้านานาชาติ เป็นต้น

1.2 ผู้อภิปรายนำ: ดร.ชัยชาญ เจริญสุข เลขาธิการสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย

ดร.ชัยชาญฯ นำเสนอแผนยุทธศาสตร์ของสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทยในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติการค้าในภูมิภาคและระดับโลก (Trading Nation Implementation Strategy (Road Map)) ภายใต้ปัจจัยภายนอกที่กระทบ และตัวอย่างแผนปฏิบัติ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติการค้าในภูมิภาคและระดับโลก ได้แก่ การเข้าสู่สังคมสูงวัย เศรษฐกิจสีเขียว การพัฒนาศักยภาพแรงงาน การขาดแคลนแรงงาน การขาดแคลนทรัพยากรและพลังงาน ภาวะโลกร้อน ความผันผวนของค่าเงิน และภาวะเศรษฐกิจถดถอย

1.2.2 Trading Nation Implementation Strategy (Road Map) สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทยได้ปรับตัวด้านการค้า การตลาด และการลงทุน ภายใต้ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกซึ่งผันผวนและไม่สามารถคาดการณ์ได้ดังกล่าว โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติการค้าในภูมิภาคและระดับโลกแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย แผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ตามประเภทของผู้ประกอบการ SMEs และไม่ใช่ SMEs ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลเพื่อนำประเทศไปสู่การเป็นชาติการค้าในภูมิภาคและระดับโลก ดังนี้

1) **ระยะสั้น** ในส่วนของ SMEs เน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างสินค้าและบริการใหม่สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่ SMEs เน้นการขับเคลื่อนด้วยต้นทุน ขณะที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับเรื่องมาตรฐานสากล

2) **ระยะกลาง** ในส่วนของ SMEs ให้ความสำคัญกับการสร้างตราสินค้าของตนเองและการขยายตลาดในต่างประเทศ สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่ SMEs เน้นการขยายตลาดและขยายความร่วมมือทางธุรกิจ ขณะที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกทางการค้า ทั้งในเรื่องข้อมูล ผลักดันระบบ National Single Window (NSW)

3) **ระยะยาว** ในส่วนของ SMEs เน้นการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่ SMEs เน้นการขยายการค้าและการลงทุนในต่างประเทศ ขณะที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกทางการค้า การจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมกับต่างประเทศในเรื่องสินค้า เพื่อสร้างโอกาสการส่งออก

1.2.3 ตัวอย่างแผนปฏิบัติเป็นการนำแนวทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ฯ มาดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบและระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลาของแผน 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

2. ประเด็นปัญหา

2.1 **ความเชื่อมโยงในการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12** การแบ่งเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกัน ส่งผลให้การขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพของประเทศร่วมกับภาคเอกชนยังมีปัญหา เนื่องจากหน่วยงานรัฐไม่เชื่อมโยงกัน เช่น การแบ่งเขตรับผิดชอบของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งแตกต่างกับการแบ่งกลุ่มจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

2.2 โครงสร้างพื้นฐาน

2.2.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดำเนินการเสร็จแล้วแต่กลับไม่มีการใช้งาน เนื่องจากโดยส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยที่ไม่ได้สำรวจความต้องการของประชาชนและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายก่อนการพัฒนา และขาดการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานโดยรอบเพื่อรองรับ ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งงบประมาณและโอกาสในการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น การสร้างท่าเรือและศูนย์กระจายสินค้า เป็นต้น

2.2.2 การจัดท่าระบบ NSW เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยง คือ หากไทยปรับระบบไม่ทันจะกลายเป็นความเสี่ยง แต่หากมีการเร่งรัดกระบวนการและจัดทำสำเร็จจะกลายเป็นโอกาสในการส่งเสริมการส่งออกของประเทศ เช่น กระบวนการส่งออกข้าวที่มีขั้นตอนจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน NSW ของไทยยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบ เนื่องจากยังไม่มีกระบวนการการทำงานร่วมกัน

2.3 การพัฒนาบุคลากร

2.3.1 ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนกฎ ระเบียบทางการค้า รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาตลอดเวลา ซึ่งบุคลากรภาครัฐยังมีข้อจำกัดหลายๆ ด้าน ขาดการศึกษาและทำความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้การทำงานและการติดต่อประสานงานกับภาครัฐมีความล่าช้าหรือเกิดข้อผิดพลาดได้

2.3.2 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานที่เป็นมาตรฐานสากลในสาขาอาชีพต่างๆ น้อย ทำให้บุคลากรมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานต่ำ อีกทั้งยังเปิดให้แรงงานฝีมือต่างชาติที่ยังไม่ได้มาตรฐานเข้ามาทำงานในประเทศได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้เริ่มจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานที่มีผลต่อสาธารณะแล้ว เช่น อาชีพวิศวกร ช่างไฟฟ้า เป็นต้น

2.3.3 หน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนโดยทั่วไปให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ แต่ขาดการพัฒนาบุคลากรในสำนักงาน เพื่อมาช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าของกิจการ โดยเฉพาะในผู้ประกอบการ SMEs

2.3.4 การพัฒนาคนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะงานในภาคบริการที่แม้จะมีเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาการให้บริการ แต่เสน่ห์ของการให้บริการของคนไทยในความเป็นไทยไม่สามารถใช้เทคโนโลยีมาช่วยได้

2.4 การค้าและการลงทุน

2.4.1 การวางยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ของภูมิภาค แต่ประเทศไทยยังคงเป็นเพียงประเทศทางผ่าน และผู้ประกอบการไทยโดยเฉพาะผู้ประกอบการด้านโลจิสติกส์ของไทยยังไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

2.4.2 ปัจจุบันการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีของประเทศไทยมีน้อยมาก ซึ่งอาจเกิดจากการเจรจาไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ และขาดการรับรู้ข่าวสารการเจรจาการค้า

2.5 การบริการและการท่องเที่ยว

2.5.1 เนื่องจากประเทศไทยมีภูมิประเทศที่เหมาะสมและคนมีอัธยาศัยดี ทำให้มีความเหมาะสมที่จะเป็นที่พำนักในระยะยาว (Long stay destination) ในภูมิภาคเอเชียสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีกำลังซื้อสูงและในอนาคตทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ แต่ยังพบว่ามีอุปสรรคหลายด้าน เช่น ความยากในการขอพำนักระยะยาว นอกจากนี้ บุคลากรและสถานที่สำหรับการเป็นจุดหมายของที่พำนักระยะยาว ยังขาดการกำหนดและการรับรองมาตรฐานที่ดี

2.5.2 แหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนที่มีจำนวนกว่า 200 แห่งทั่วประเทศ ยังไม่ได้มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาบริการเชิงสุขภาพอื่นๆ โดยรอบแหล่งน้ำพุร้อน เป็นสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2.5.3 สินค้าสมุนไพรของไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างครบวงจร ทั้งที่ตลาดสินค้าสมุนไพรเป็นตลาดที่มีศักยภาพที่จะเติบโต ปัจจัยหนึ่งคือเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าต้นน้ำยังขาดการวางแผนการผลิตให้มีความต่อเนื่อง ทำให้ไทยยังต้องนำเข้าสินค้าสมุนไพรมาเป็นวัตถุดิบ

2.5.4 จากการทำความเข้าใจการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศ ทำให้มีการแข่งขันและมีการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม สำหรับภาคบริการยังไม่มี การส่งเสริมหรือให้ความสำคัญกับการทำมาตรฐานด้านการบริการ ซึ่งการทำมาตรฐานเป็นปัจจัยสำคัญก่อนก้าวเข้าสู่การพัฒนาให้มีความนวัตกรรม โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานโรงแรม จึงควรผลักดันผู้ประกอบการโดยเฉพาะ SMEs ให้เข้าระบบเพื่อสร้างมาตรฐานและมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง

2.5.5 การให้บริการสุขภาพของสถานพยาบาลของไทยมีการให้บริการโดยพึ่งยาและเครื่องมือแพทย์จากต่างประเทศซึ่งมีราคาแพงเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการแพทย์ทางเลือกแผนไทย ดังกรณีของประเทศจีนที่ให้ผู้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมีสิทธิเลือกรับการรักษาทันทีแบบเงินโบราณและรักษาแผนปัจจุบัน ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการนำเข้ายาแผนปัจจุบันและเป็นการส่งเสริมสินค้าสมุนไพรจีนอีกด้วย

2.5.6 สถานพยาบาลเอกชนมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่สถานพยาบาลเอกชนในต่างจังหวัด โดยเฉพาะสถานพยาบาลขนาดเล็กที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามข้อกำหนดของกระทรวงสาธารณสุข ไม่ได้ได้รับการให้ความสำคัญจากภาครัฐ โดยที่ยังมีข้อกำหนดจำกัดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทำให้เกิดความแออัดในการเข้ารับบริการจากโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลในเขตเมือง

2.5.7 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดแผนในการส่งออกบุคลากรทางการแพทย์ไปต่างประเทศ ทั้งที่ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ อีกทั้งยังมีข้อกำหนดในการให้การส่งเสริมธุรกิจโรงพยาบาล ซึ่งเป็นความขัดแย้งกันเองในการจัดทำนโยบาย

2.6 การส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและบริการบนรากฐานของเศรษฐกิจวัฒนธรรม (Culture Economy)

2.6.1 การเปิดเสรีทางการค้า และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้การแข่งขันของสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาสินค้าและบริการด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ จึงควรให้ความสำคัญกับ Culture Economy ซึ่งมี

อุตสาหกรรมบริการเป็นหัวใจสำคัญและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค (สมุนไพรไทย) และอุตสาหกรรมบันเทิง (ท่องเที่ยว ภาพยนตร์ สปา) เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่าจำนวนมาก

2.6.2 ที่ผ่านมามาประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะผลักดันสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไปสู่ตลาดต่างประเทศ แต่ยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง เช่น คริวไทยสู่ครัวโลก ข้าวไทย สินค้า OTOP รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมบันเทิงให้เกิดเป็นกระแส Thai-POP ที่ปัจจุบันไทยได้รับความนิยมในตลาดประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาก แต่หากไม่มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ได้ที่ได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ประเทศจีนอาจจะรุกตลาดประเทศเพื่อนบ้านแทนไทยได้

3. แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

3.1 ความเชื่อมโยงในการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

3.1.1 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรให้ความสำคัญในประเด็นดังต่อไปนี้ (1) การเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมและขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและองค์กร (2) การจัดลำดับความสำคัญของแผนงานเพื่อดำเนินการ (3) การกำหนดตัวชี้วัดผู้รับผิดชอบ แผนการดำเนินการ และกลไกการขับเคลื่อนที่ชัดเจน (4) การติดตามประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง (5) การกำหนด Benchmark กับประเทศข้างเคียง (6) การทบทวนปรับปรุงแผนพัฒนาฯ (Plan-Do-Check-Act: PDCA) ตลอดเวลา (7) การสื่อสารแผนงานให้เข้าใจและเป็นที่จดจำได้ง่าย เพื่อให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมสามารถขับเคลื่อนร่วมกันได้

3.1.2 กระบวนการในการขับเคลื่อนแผนไปสู่ภาคปฏิบัติควรมีการบูรณาการห่วงโซ่คุณค่า โดยควรมีการรวมกลุ่มกันทั้งฝั่งห่วงโซ่อุปสงค์และห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้บรรลุตามระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ในระยะ 5 ปีข้างหน้า และการกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการให้มีมาตรฐานในระดับสากล รวมทั้งควรมีการติดตามข้อมูลของหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบให้ครบถ้วน (Effective Information flow) เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการเป็นชาติการค้า

3.2 โครงสร้างพื้นฐาน

3.2.1 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในประเด็นด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ ควรมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2556-2560) ที่ได้มีการจัดทำไว้แล้ว โดยควรนำแผนเฉพาะด้านของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาาร่วมด้วย เช่น แผนพัฒนาผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ของกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาการระบบโลจิสติกส์ โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์

3.2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควรมีการสำรวจความต้องการจากประชาชนและผู้ประกอบการ รวมทั้งการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน เพื่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชนและผู้ประกอบการ ตลอดจนการสร้างให้เกิดการเชื่อมโยงของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาการค้าและการบริการของไทย

3.2.3 ควรเน้นการเร่งรัดปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกฎระเบียบต่างๆ โดยกำหนดให้ความสำเร็จของการดำเนินการ NSW เป็นตัวชี้วัดร่วมของทุกหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานให้สำเร็จ

3.3 การพัฒนาบุคลากร

3.3.1 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้พร้อมเข้าสู่การใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะบุคลากรภาครัฐในการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อลดขั้นตอนด้านระเบียบพิธีการศุลกากรที่มีขั้นตอนจำนวนมาก เพื่อให้เกิดการอำนวยความสะดวกการค้าที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ

3.3.2 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานฝีมืออาชีพสู่สากล ทั้งในระดับแรงงาน ผู้บริหารจนถึงระดับ CEO ซึ่งจะทำให้บุคลากรของประเทศสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานที่เปิดเสรีได้ และเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับเช่นเดียวกัน

3.3.3 ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธุรกิจการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรมีมาตรการดึงดูดบุคลากรผู้มีความสามารถเข้ามาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนในประเทศด้วย

3.4 การค้าและการลงทุน

3.4.1 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 คาดว่า GDP ภาคบริการจะโตขึ้นโดยมีพื้นฐานจากภาคอุตสาหกรรมในประเทศและกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม) และรายได้ต่อ GDP ภาคบริการโดยเฉพาะโลจิสติกส์จะเพิ่มขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ใช้โอกาสจากการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการขนส่งสินค้าผ่านไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้านและจีนด้วย รวมทั้งให้มีสาขาในประเทศกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้มีสินค้าผ่านมายังไทย เช่น การส่งเสริมให้จัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าบริเวณชายแดน การขยายสาขาผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ที่จีนตอนใต้ เป็นต้น

3.4.2 การเจรจาการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนและผู้ประกอบการ รวมทั้งควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้รู้โดยทั่วกัน เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าอย่างแท้จริง

3.4.3 ควรพิจารณาตั้งองค์กรกึ่งอิสระเพื่อเป็นกลไกในการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยให้สามารถส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจประสานความร่วมมือกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรซึ่งเป็นองค์กรที่มีเครื่องมือพร้อมสนับสนุนการนำเข้าและการส่งออกของผู้ประกอบการรายย่อย

3.4.4 ควรสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายใหญ่หรือบริษัทการค้าระหว่างประเทศให้มีส่วนในการเปิดตลาดต่างประเทศแก่ SMEs และสินค้า OTOP 5 ดาว โดยภาครัฐเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น เช่น สิทธิประโยชน์ด้านภาษี ค่าธรรมเนียม เพื่อช่วยลดต้นทุนการส่งออกของผู้ประกอบการ การอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ เช่น การส่งเสริมให้บริษัทไปรษณีย์ไทยมีบทบาท

มากขึ้นในการส่งออกสินค้า เพื่อส่งเสริมการเป็นชาติการค้าซึ่งทั้งหมดนี้ควรบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และให้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง

3.5 การบริการและการท่องเที่ยว

3.5.1 ควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาบริการสำหรับการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว โดยเน้นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งพิจารณาปรับขยายระยะเวลาอนุญาตให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่สูงอายุสามารถพำนักในประเทศไทยได้นานขึ้น (Long Stay Visa) เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวสูงอายุเข้ามาใช้บริการมากขึ้น เนื่องจากตลาดที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นจากโครงสร้างประชากรโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ควบคู่กับการปรับปรุงบริการ และสถานที่ให้ได้มาตรฐานและเอื้อต่อผู้สูงอายุ/คนพิการ เช่น สร้างทางลาดและราวจับเพื่อให้ผู้ใช้รถเข็นสามารถเดินทางและใช้บริการได้สะดวกปลอดภัย เป็นต้น

3.5.2 ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เช่น น้ำพุร้อน โดยส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปาที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้ง ควรส่งเสริมสินค้าที่เกี่ยวข้อง เช่น สมุนไพร โดยส่งเสริมการปลูกให้มีจำนวนให้เพียงพอกับความต้องการ และควรมีการพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นให้ครบวงจร นอกจากนี้ เพื่อให้ไทยได้ประโยชน์จากการเป็นศูนย์กลางการบริการสุขภาพอย่างแท้จริง ควรส่งเสริมให้โรงพยาบาลในประเทศซื้อเครื่องมือแพทย์ที่ผลิตในประเทศด้วย

3.5.3 ควรมีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในการบูรณะสถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมทั้งควรส่งเสริมภาคเอกชนที่เป็นคนท้องถิ่นและเสริมสร้างเรื่องราวในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว

3.5.4 ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการจัดทำมาตรฐานด้านบริการ เช่น โรงแรมหรือห้องพักที่เป็น SMEs ควรส่งเสริมให้เข้าสู่มาตรฐานโรงแรม เป็นต้น นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีการสำรวจธุรกิจบริการสาขาอื่นๆ ว่ามีการดำเนินการด้านมาตรฐานดีและเพียงพอหรือไม่ต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อจะได้สนับสนุนและส่งเสริมได้ตรงกับความต้องการ

3.5.5 การให้บริการสุขภาพควรให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยซึ่งมีศักยภาพเพียงพอที่จะใช้ในการรักษาโรคได้ โดยสามารถทำการรักษาร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันได้ โดยควรกำหนดเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้การใช้สมุนไพรไทยสามารถกลายเป็นสินค้าที่ทดแทนยาแผนปัจจุบันได้ประมาณร้อยละ 20-30 ภายใน 10 ปี เป็นต้น

3.5.6 ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้สถานพยาบาลที่ให้บริการภายใต้ระบบสุขภาพแห่งชาติทั้ง 3 กองทุน ได้แก่ สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ประกันสังคม และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ใช้เครื่องมือแพทย์ที่ผลิตในประเทศมากขึ้นเพื่อลดการนำเข้าเครื่องมือแพทย์จากต่างประเทศ พร้อมทั้งเชื่อมโยงงานวิจัยการตลาด และอาจสร้าง SMEs กลุ่มใหม่เพื่อเข้ามาดูแลการซื้อขายเครื่องมือแพทย์ด้วย

3.5.7 ควรประชาสัมพันธ์สถานพยาบาลเอกชนในต่างจังหวัดที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของกระทรวงสาธารณสุขให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติทราบอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ควรปรับปรุงกฎระเบียบของภาครัฐเพื่อให้สถานพยาบาลสามารถโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3.6 การส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและการบริการบนรากฐานของเศรษฐกิจวัฒนธรรม

3.6.1 ควรกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการสร้างอัตลักษณ์ของชาติในอุตสาหกรรมความงามและสื่อบันเทิง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการของไทยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยการกำหนดตำแหน่งทางการตลาดและสร้างอัตลักษณ์ความงามแบบไทย และให้ดารารหรือผู้มีชื่อเสียงในสังคมทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนอความงามไทย (Brand Ambassador) เพื่อขยายอุตสาหกรรมความงามออกไปทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ หน่วยงานดังกล่าวต้องทำหน้าที่ผลักดันการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมความงาม การออกแบบ และสื่อสารมวลชน ให้ไปในทิศทางเดียวกันด้วยโดยภาครัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางและงบประมาณในการขับเคลื่อน เพื่อความสำเร็จด้วย

3.6.2 กระทรวงวัฒนธรรม ควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามของไทย รวมถึงค่านิยมในการบริโภคสินค้าไทยให้แก่เยาวชนและประชาชนในชาติ เพื่อให้มีบทบาทมากขึ้นไม่เฉพาะเชิงสังคมแต่มีผลเชิงเศรษฐกิจด้วย โดยกำหนดยุทธศาสตร์เรื่อง Culture Economy และการให้ความสำคัญในการสร้างความตระหนักถึงความเป็นไทย ที่ชัดเจน พร้อมทั้งให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม

3.6.3 ควรให้สำนักงานเอกลักษณ์แห่งชาติมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งควรมีการพิจารณาปรับโครงสร้าง เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานฯ ขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีการกิจจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ไม่ใช่บทบาทภารกิจของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง ทุกคนควรมีส่วนร่วม ทั้งการสอนกันในระดับครอบครัวและโรงเรียน

3.6.4 ควรส่งเสริม Culture Economy โดยสอดแทรกในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ เนื่องจากสื่อมีอิทธิพลในการปรับเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติ ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมควรมีบทบาทสำคัญในการดูแลและใช้ประโยชน์จากสื่อ เพื่อให้เกิดการสร้างอิทธิพลทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีงามแก่เยาวชนและสังคมไทย ทั้งยังจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มต่อเนื่องไปยังสินค้าและบริการอื่นๆ ของไทย ดังเช่น ละครแดจังกึม ละครโอซุน ของประเทศเกาหลี โดยรัฐควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหรือให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่บริษัทภาพยนตร์ที่ผลิตภาพยนตร์ที่นำเสนอศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาติ เป็นต้น

3.6.5 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมบันเทิงในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดกระแส Thai-POP อันจะเป็นการนำไปสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร เซรามิก เสื้อผ้าและแฟชั่น การท่องเที่ยว เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 การพัฒนาภาคการเงินและตลาดทุน

ผู้อภิปรายนำ:

ดร.ธวัชชัย ยงกิตติกุล ที่ปรึกษาสมาคมธนาคารไทย
ดร.ภากร ปีตธวัชชัย รองผู้จัดการหัวหน้าสายงานวางแผนกลยุทธ์องค์กรและการเงิน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาธุรกิจตลาดทุนไทย

ผู้ดำเนินรายการ:

นายวิโรจน์ นรารักษ์ ผู้อำนวยการสำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

1. สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

1.1 ผู้อภิปรายนำ: ดร.ธวัชชัย ยงกิตติกุล ที่ปรึกษาสมาคมธนาคารไทย

ดร.ธวัชชัยฯ กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับ New Normal ซึ่งประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ดังนี้

1.1.1 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต ปัจจุบันเป็นยุคฐานความรู้ จึงควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของคน ทำให้กระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทานเปลี่ยน และต่อไปการผลิตจะไม่ต้องใช้แรงงานมากเนื่องจากในอนาคตมีแนวโน้มการขาดแคลนแรงงาน

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรมากกว่าร้อยละ 30 จะเป็นผู้สูงอายุ จึงมีแนวโน้มการเกิดปัญหาในการดูแลผู้สูงอายุและสวัสดิการต่างๆ ดังนั้น ควรมีการปรับตัวและป้องกันปัญหาโดยเริ่มต้นที่การออม ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ระยะยาวของประเทศ

นอกจากนี้ ได้ขยายความในประเด็นที่ควรให้ความสำคัญต่อยอดจากการอภิปรายในช่วงเข้าดังนี้

- การเปลี่ยนแปลงภาคการเงินจะต้องเปลี่ยนแปลงในทิศทางของเศรษฐกิจดิจิทัล เช่น การเปลี่ยนรูปแบบการชำระเงินเป็น e-payment

- Financial Inclusion คือ ทำอย่างไรให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึง โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (1) ธนาคารพาณิชย์จะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน (2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs) ต้องกำหนดภารกิจให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถเข้าถึงได้ (3) สหกรณ์ออมทรัพย์ ในปัจจุบันมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม ต้องมีการกำหนดให้สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นแหล่งการเงินที่เข้มแข็ง เนื่องจากสามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มได้มากกว่าสถาบันการเงิน (4) กองทุนการออมระดับชุมชน ควรส่งเสริมกองทุนการออมในระดับชุมชนด้วย รวมทั้งส่งเสริมให้คนรู้จักการออม ให้ความรู้แก่ประชาชน รู้วิธีการบริหารการออม และการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อลดความเสี่ยงที่จะถูกโกง ทั้งนี้ จากภารกิจงานดำเนินงานของสถาบันการเงินข้างต้นหากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถแก้ปัญหาการเข้าถึงทางการเงินได้

- **Contribution Back to Society** คือการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน ธุรกิจรายย่อย และการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงในการบริหารเงิน
- **Regional Integration** ประเทศไทยต้องยกระดับให้เป็นประเทศศูนย์กลางทางการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV ดังนั้นจะต้องปรับรูปแบบทางการเงินให้มีมาตรฐาน
- **Legal** การสนับสนุนทางด้านกฎหมาย เช่น การแก้ไขกฎหมายเพื่อสามารถรองรับ Regionalization การมีกฎหมายใหม่ และการยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็น

1.2 ผู้อภิปรายนำ: ดร.ภากร ปีตธวัชชัย ผู้แทนสภาธุรกิจตลาดทุนไทย

ดร.ภากรฯ ได้อธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาตลาดทุนกับบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ตลาดทุนกับการเป็นแหล่งสนับสนุนและเป็นตัวกลางที่สร้างโอกาสการระดมทุนและการลงทุนให้กับภาคส่วนต่าง ๆ

- 1) **การระดมทุน** ภาครัฐ/ธุรกิจขนาดใหญ่ มีทางเลือกในการระดมทุนโดยใช้เครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายของตลาดทุน เช่น การจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การระดมทุนผ่านตราสารหนี้ และกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน ขณะที่ SMEs จะมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์ที่ยังมีข้อจำกัดอยู่ ด้วยเครื่องมือตลาดทุนที่หลากหลาย ได้แก่ Corporate debenture, Venture capital, Private equity, Crowd funding
- 2) **การลงทุน** ตลาดทุนมีเครื่องมือการออมและการลงทุนที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเรื่องการออมระยะยาว การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง
- 3) **การเชื่อมโยงกับภูมิภาค** ตลาดทุนสนับสนุนยุทธศาสตร์การเป็นชาติการค้าของประเทศ โดยเป็นศูนย์กลางและจุดเชื่อมต่อให้กับธุรกรรมด้านการระดมทุน การลงทุน และระบบการชำระเงินให้แก่ผู้ระดมทุนและผู้ลงทุนทั้งในประเทศและภูมิภาค ผ่านเครื่องมือการเงินด้านตลาดทุนที่หลากหลายทั้งในรูปตราสารและสกุลเงินต่างประเทศ

1.2.2 ตลาดทุนกับการเป็นช่องทางการระดมทุนที่สำคัญให้กับภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ

- 1) เครื่องมือตลาดทุนทั้งตราสารหนี้และตราสารทุนช่วยให้ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการระดมทุนที่หลากหลาย เป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยนับจากวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540
- 2) เครื่องมือตลาดทุนที่หลากหลายช่วยเพิ่มทางเลือกให้ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจให้สามารถเลือกระดมทุนผ่านการเข้าจดทะเบียนได้หลายรูปแบบ เช่น Holding Company, Infrastructure Fund และ Real Estate Investment Trust (REIT)
- 3) SMEs ใช้ตลาดทุนเป็นเครื่องมือในการระดมทุนที่สำคัญนอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยมีการระดมทุนรวมเติบโตเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 48 ในช่วงปี 2544 – 2557

1.2.3 ตลาดทุนกับการลงทุนเพื่อตอบโจทย์ด้านการออมระยะยาว การรองรับสังคมผู้สูงอายุ และลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง มูลค่าเงินออมเพื่อการเกษียณอายุของคนไทยทั้งระบบ ในปี 2015 อยู่ที่ร้อยละ 23 ซึ่งยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับต่างชาติ ถือเป็นปัญหาสำคัญที่จะกระทบต่อความยั่งยืนของประเทศ ดังนั้น ตลาดทุนจึงเป็นทางเลือกในการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาวแก่ประชาชนที่ดีกว่าสินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ

1.2.4 ตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่งเสริมความรู้ด้านการออมและการลงทุนที่ถูกต้องแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง เพื่อให้สามารถบริหารเงินส่วนบุคคลและเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างเหมาะสม ได้แก่

- 1) Executive Education: หลักสูตรสถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) สำหรับผู้บริหารระดับสูง
- 2) Professional Education: พัฒนามาตรฐานความรู้ ศูนย์ทดสอบและสถาบันอบรมหลักสูตรใบอนุญาต และยกระดับคุณภาพผู้ประกอบการวิชาชีพผ่านการจัดอบรมหลักสูตรต่าง ๆ
- 3) Investor Education: ห้องเรียนนักลงทุน และศูนย์เรียนรู้การลงทุน
- 4) Youth Education: หลักสูตรเงินทองของมีค่า และ SET Junior Financial Club
- 5) Financial Literacy (ประชาชนทั่วไป): หลักสูตรเงินทองต้องวางแผน

1.2.5 ตลาดทุนกับการสนับสนุนการเป็นชาติการค้าของประเทศ โดยเป็นศูนย์กลางและจุดเชื่อมต่อที่สนับสนุนธุรกรรมด้านการระดมทุน การลงทุน และระบบการชำระเงินของภูมิภาค เศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและเศรษฐกิจชายแดนของไทยมีการเติบโตต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้และความมั่นคงทางอาชีพให้กับประชากรในท้องถิ่น ส่งผลให้บริษัทจดทะเบียนไทยใช้จังหวะการเติบโตของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคสร้างความเชื่อมต่อการขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ นำรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยบริษัทจดทะเบียนไทยมีการขยายการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงานรวมกว่า 1.1 ล้านคน สร้างความมั่นคงให้เศรษฐกิจโดยรวม

1.2.6 ตลาดทุนกับการสนับสนุนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตลาดทุนมีบทบาทที่ช่วยสนับสนุนแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	บทบาทของตลาดทุนไทย	การสนับสนุนเชิงนโยบาย
ด้านการเข้าถึงการระดมทุน 1. ภาครัฐ/ธุรกิจขนาดกลางและใหญ่ 2. ธุรกิจ SMEs	• ภาครัฐและธุรกิจรายใหญ่ สามารถระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ ออกตราสารหนี้ในรูปแบบต่างๆ • สนับสนุน SMEs ให้สามารถเข้าถึงเครื่องมือตลาดทุนที่เหมาะสมกับระดับการทำธุรกิจ เช่น private equity, Venture capital, crowd funding เป็นต้น	• การสร้างแรงจูงใจและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนให้แก่ผู้ประกอบการ • การสนับสนุนมาตรการภาษีเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของภาคธุรกิจ SMEs เช่น ภาษี Venture และ M&A เป็นต้น
ด้านการส่งเสริมการลงทุน 1.การออมระยะยาว 2.การเตรียมพร้อม	• ส่งเสริมความรู้ด้านการเงิน และการวางแผน	• การผลักดันวาระการปฏิรูปการให้ความรู้

แนวทางการพัฒนา	บทบาทของตลาดทุนไทย	การสนับสนุนเชิงนโยบาย
เข้าสู่สังคมผู้สูงวัย 3. ความมั่นคงทางรายได้ เมื่อเกษียณอายุ	ทางการเงินที่เหมาะสมแก่ประชาชนทุกกลุ่มทุกวัย โดยเริ่มจากการเงินระดับครอบครัว ● การสนับสนุนให้ผู้ออมและผู้ลงทุนใช้ช่องทางตลาดทุนเพื่อการออมและการลงทุนในระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนที่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดภาระงบประมาณของภาครัฐในอนาคต	ทางการเงินขั้นพื้นฐาน แก่ประชาชนให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย ● สร้างมาตรการจูงใจสำหรับการออมภาคสมัครใจเพิ่มเติมจากการออมพื้นฐานภาคบังคับเพิ่มเติมความเพียงพอและยั่งยืนของรายได้ ● การผลักดันเชิงนโยบายเพื่อจัดให้มีระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุภาคบังคับ ● ผลักดันและออกเกณฑ์ที่สนับสนุนให้ระบบการออมภาคบังคับของรัฐ (กบข. และประกันสังคม) เพิ่มสัดส่วนการลงทุนในเครื่องมือการเงินที่ให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น
<u>ด้านการสนับสนุนการเป็น ชาติการค้าของประเทศ</u>	● เป็นศูนย์กลางและเชื่อมโยงแหล่งระดมทุนและลงทุนในภูมิภาค โดยจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน ได้แก่ การระดมเงิน การลงทุนและการชำระเงินที่อำนวยความสะดวกมีต้นทุนทางการเงินที่แข่งขันได้ ● มีเครื่องมือการเงินที่หลากหลายทั้งในรูปตราสารและสกุลเงินต่างประเทศเพื่อรองรับการระดมทุนและการลงทุนทั้งในประเทศและภูมิภาค ● ปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้ร่วมตลาดทุนจาก domestic player เป็น regional/global player ● สร้างและพัฒนาบุคลากรการเงินให้ตรงกับความต้องการของธุรกรรมในระดับภูมิภาค	● การปรับปรุงกฎเกณฑ์และสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ เช่น ภาษี นโยบายอัตราแลกเปลี่ยน กรอบกฎหมายเกี่ยวกับนักลงทุนต่างด้าว ● การอำนวยความสะดวกในตลาดการลงทุนตลอดกระบวนการดำเนินการทางธุรกิจ (Ease doing Business) ● การผลักดันและเจรจาเชิงรุกในระดับรัฐบาล (G2G) เพื่อสร้างเครือข่ายตลาดทุนใน GMS -การเข้าร่วมลงทุนในตลาดทุน -Harmonization -Mutual recognition

2. ประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ

2.1 ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนราก SME และภาคเกษตร ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของระบบการเงินของประเทศไทย สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาดังนี้

2.1.1 การปรับโครงสร้างของสถาบันการเงินให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกกลุ่ม โดยภาคการเงินต้องวางรากฐานใหม่ ทั้งผู้ใช้เงิน ประชาชน SMEs กลุ่มคนที่อยู่ในภาคการเงิน และโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน เพื่อให้เกิดการเข้าถึงการเงินของประชาชนทุกกลุ่ม

2.1.2 กองทุนเกษตรกร เนื่องจากประเทศไทยมีเกษตรกรที่มี Over Supply ด้านสินค้าเกษตรเช่น ข้าวและยางพารา เป็นต้น ดังนั้น การตั้งกองทุนเกษตรกรจะสามารถแก้ปัญหาด้านการเงินของกลุ่มเกษตรกรได้

2.1.3 **Digitalization** เช่น ระบบ digital check สถาบันการเงินยังคงดำเนินการผ่านเอกสารที่เป็นกระดาษ จึงควรเปลี่ยนรูปแบบของการชำระเงินจากกระดาษ เช่น ธนบัตร และเช็ค เป็นระบบดิจิทัล โดยรัฐบาลต้องเป็นผู้นำในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้ได้ แต่ควรทำให้เป็นระบบที่เชื่อมโยงกัน คือนอกจากกระทรวงพาณิชย์ที่ต้องวางระบบแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงยุติธรรมควรวางระบบเดียวกัน เนื่องจากเวลามีคดีฟ้องร้องการดำเนินคดีจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 **การสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างทั่วถึง** โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มลูกค้าอื่นๆ ที่อาจเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น กลุ่มชาวนา และ SMEs โดยควรส่งเสริมให้มีการพัฒนา SMEs ระยะยาว และมีหน่วยงานที่พัฒนา SMEs อย่างจริงจังและเป็นระบบ

2.3 **การให้ความสำคัญกับการพัฒนากฎหมายทางการเงิน ตลาดเงิน และตลาดทุน** โดยสาระของกฎหมายควรครอบคลุมในเรื่อง new market และ trade flow ที่มีแนวทางรับมือกับความผันผวนและโอกาสในอนาคต

2.4 **การขยายโอกาสทางการเงินสู่ระดับภูมิภาค** ควรวางระบบการจ่ายเงินที่เป็นระบบเดียวกันทั้งอาเซียน

2.5 **การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารทางการเงิน** การพัฒนาระบบการเงินที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับสถาบันการเงินที่ให้เงินกู้ยืมเป็นหลัก แต่ต่อไปควรให้ความสำคัญกับผู้กู้ยืมด้วย โดยการพัฒนาให้มีจิตสำนึกของการใช้เงินอย่างสมเหตุสมผล โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs ควรรู้จักวิธีบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 **การพัฒนา การกำกับดูแล และอำนวยความสะดวกธุรกิจ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์** ปัจจุบัน trading firm ลดความสำคัญลงไปมาก เนื่องจากคนทำการค้าโดยใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กันมาก ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ว่าจะพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างไร และควรมีกฎหมายที่สร้างขึ้นสำหรับควบคุมการดำเนินงานด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มที่ 5 การพัฒนาภาคการท่องเที่ยว

ผู้อภิปรายนำ:

นายสุรพงษ์ เตชะหรวิจิตร รองประธานด้านที่พักแรม สมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผู้ดำเนินรายการ :

นางสาวจินางค์กร โรจนนันต์ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สศช.

1. สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

1.1 ผู้อภิปรายนำ: นายสุรพงษ์ เตชะหรวิจิตร

1.1.1 มูลค่าทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก โดยในปี 2557 รายได้จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 10.09 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ และในปี 2558 คาดการณ์ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และจะสร้างรายได้ร้อยละ 11.62 ของ GDP ประเทศไทย

1.1.2 แนวโน้มการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจาก 14.1 ล้านคน ในปี 2552 เป็น 26.5 ล้านคน ในปี 2556 คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 17.08 ต่อปี ในขณะเดียวกัน รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นจาก 510,255 ล้านบาท ในปี 2552 เป็น 1,171,651 ล้านบาท ในปี 2556 หรือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 23.24 ต่อปี

1.1.3 การขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยในปี 2557 นักท่องเที่ยวไทยมีการเดินทาง 133.89 ล้านคน-ครั้ง เพิ่มขึ้นจาก 109.36 ล้านคน-ครั้ง ในปี 2554 คิดเป็นการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 7.99 ต่อปี โดยรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นจาก 4.83 แสนล้านบาท ในปี 2554 เป็น 6.69 แสนล้านบาท ในปี 2557 หรือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.70 ต่อปี

1.1.4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสมดุล ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ของ สศช. ได้ระบุประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไว้แล้วในบางประเด็น ซึ่งควรให้ความสำคัญและควรขับเคลื่อนให้เกิดผลที่เอื้อต่อการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ (1) การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ของประเทศ (2) การสนับสนุนการเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป (3) การใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน (4) การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน (5) การพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) (6) การส่งเสริมผู้ประกอบการให้เข้มแข็งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล และ (7) การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมและบริการโดยการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว

1.2 ผู้ดำเนินรายการ: นางสาวจินางค์กร โรจนนันต์

1.2.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวภาพรวม ภาคการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยในปี 2556 รายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ

10.40 ของ GDP เกิดการจ้างงานร้อยละ 15.95 ของการจ้างงานรวม ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการผลิตและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องแม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะลดลงในช่วงอันเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมือง แต่ในภาพรวมจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ และรายได้จากการท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 **แนวทางการปรับโครงสร้างภาคบริการ** สศช. ได้กำหนดเป้าหมายการปรับโครงสร้างภาคบริการโดยให้มีการขยายตัวของมูลค่าภาคบริการไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ต่อปี โดยได้กำหนดกลยุทธ์ 3 ประการ ได้แก่

1) **การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการศักยภาพในเชิงธุรกิจที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12** โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ต่อยอดเชิงพาณิชย์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การพัฒนาศักยภาพของแรงงานในภาคบริการ และการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้อำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจ

2) **การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจภาคบริการที่มีศักยภาพในการเติบโตและมีส่วนสนับสนุนภาคการผลิตให้มีประสิทธิภาพในการแข่งขัน** โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การขยายฐานการผลิตและตลาดในระดับภูมิภาคการพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบการการนำนวัตกรรมไปใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการการพัฒนากระบวนการบริหารมาตรฐานให้ได้มาตรฐานสากล และการปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายภาครัฐให้ทันสมัย

3) **การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว** โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเชิงคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทย การพัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวตามความต้องการของตลาด การสร้างความเชื่อมโยงกับสินค้า OTOP ให้กระจายรายได้สู่ชุมชน การเร่งพัฒนาระบบคมนาคมให้เชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1.2.3 **สาขาบริการที่มีศักยภาพประกอบด้วย** (1) สาขาที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยว ธุรกิจบริการทางการเงิน การจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติ (MICE) และ (2) สาขาที่มีศักยภาพในการเติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต ได้แก่ ธุรกิจภาพยนตร์ บริการสุขภาพ และการศึกษานานาชาติ

2. ประเด็นปัญหา

2.1 **ภาคการท่องเที่ยวและบริการยังประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรอย่างต่อเนื่อง** โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว โดยเฉพาะในจังหวัดขนาดเล็กที่มีปัญหาดังกล่าวจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมีแนวโน้มที่จะสูญเสียภาคการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้กับจังหวัดขนาดใหญ่ซึ่งมีโอกาการทำงานและผลตอบแทนที่สูงกว่า นอกจากนี้ ความขาดแคลนบุคลากรยังเกิดขึ้นในธุรกิจบริการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว อาทิ สปาและนวดแผนโบราณ

2.2 **บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลต่อธุรกิจบริการบางประเภท** การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่เกิดขึ้น อาทิ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป โดยนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะวางแผนและเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองมากขึ้น และใช้บริการธุรกิจนำเที่ยวน้อยลง ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวได้รับผลกระทบเชิงลบ ในขณะที่ ธุรกิจจัดการการท่องเที่ยวออนไลน์ (Online Travel Agent: OTA) ได้รับผลกระทบเชิงบวกจากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

2.3 ปัญหาการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวโดยใช้คนไทยเป็นตัวแทนอำพราง (นอมินี) สร้างความเสียหายให้กับผู้ประกอบการไทย ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการชาวต่างชาติใช้วิธีการว่าจ้างให้คนไทยเป็นตัวแทนอำพราง หรือ “นอมินี” ในการจดทะเบียนธุรกิจการค้าและดำเนินธุรกิจ โดยผู้ประกอบการชาวต่างชาติจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ทางธุรกิจทั้งหมด ซึ่งสร้างสภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรง และก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยจำนวนมาก นอกจากนั้น ปัญหาโรงแรมที่พักผิดกฎหมายหรือการใช้อาคารผิดประเภทยังคงเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้ประกอบการไทยที่ปฏิบัติตามถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนต้องสูญเสียโอกาสทางธุรกิจอย่างมาก

2.4 การส่งเสริมคลัสเตอร์ธุรกิจบริการขาดความต่อเนื่อง คลัสเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) คลัสเตอร์ที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้น และ (2) คลัสเตอร์ที่ผู้ประกอบการรวมตัวกันขึ้นเอง ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี การรวบรวมข้อมูลรายละเอียดคลัสเตอร์ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวให้เป็นฐานข้อมูลเดียวของทั้งประเทศ นอกจากนั้น ภาครัฐยังขาดการส่งเสริมคลัสเตอร์ธุรกิจบริการที่ต่อเนื่อง แต่สนับสนุนการจัดตั้งคลัสเตอร์ที่ซ้ำซ้อน ซึ่งอาจเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่เกิดความคุ้มค่า

2.5 นักท่องเที่ยวยังคงกังวลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์ที่บั่นทอนความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยวไทยมาอย่างต่อเนื่อง จึงควรเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้กลับคืนมาโดยเร็ว นอกจากนั้น สถานที่ท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่ไม่ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งปัญหาการหลอกลวงนักท่องเที่ยว ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวไทย

2.6 แหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงยังขาดการพัฒนาเชื่อมโยงโดยการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังขาดพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาที่มุ่งสู่ความยั่งยืน โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมโดยไม่มีการศึกษาศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมไปโดยขาดการวางแผนฟื้นฟู นอกจากนั้น โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การท่องเที่ยวกระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ การกระจายตัวไปยังเมืองรองยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติมากนัก

2.7 การท่องเที่ยวไทยอยู่ในสถานะที่พึ่งพานักท่องเที่ยวหลักบางตลาดที่มากเกินไปโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักมาจากประเทศต้นทางเพียงไม่กี่ประเทศ ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะจากปัจจัยภายนอกประเทศ ดังนั้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้กับ การท่องเที่ยวไทย จึงควรลดการพึ่งพิงตลาดท่องเที่ยวต่างประเทศที่มากเกินไป และส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากขึ้น

3. แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

3.1 การส่งเสริมและกระตุ้นตลาดท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.3.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวคุณภาพให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้เหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ โดยอาจพิจารณาทำการตลาดที่มุ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ (Wealthy and Healthy Ageing Tourists) กลุ่ม MICE และกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism)

3.3.2 พัฒนาแบรนด์สินค้าไทยให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของตลาดโดยมุ่งเน้นการสร้างการแข่งขันให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในธุรกิจท่องเที่ยว

3.3.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อลดความเสี่ยงในการพึ่งพิงตลาดต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงด้านการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาค

3.3.4 พัฒนาช่องทางการขายและรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ แอปพลิเคชัน และสังคมออนไลน์เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3.5 การสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่น โดยควรเร่งสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและภาพลักษณ์ที่ดีด้านการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กลับคืนมาสู่การท่องเที่ยวไทยโดยเร็ว

3.2 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในภาคการท่องเที่ยวและบริการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.2.1 เห็นควรให้สถาบันการศึกษาพิจารณาบรรจุองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรอันทรงคุณค่าให้กับคนไทย และควรเร่งพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติและทำตัวเป็นเจ้าบ้านที่ดีได้

3.2.2 สนับสนุนให้โรงเรียนจัดทำโครงการมัคคุเทศก์น้อย เพื่อส่งเสริมให้เด็กไทยมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีการพัฒนาทักษะทางภาษาที่จำเป็น และมีความสามารถในการสื่อสารเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ควรดำเนินการควบคู่ไปกับโครงการมัคคุเทศก์สูงอายุ เพื่อส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

3.2.3 พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้โอกาสในการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งควรมีมาตรการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง

3.3 การฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.3.1 จัดทำมาตรฐานการบริการและแหล่งท่องเที่ยวให้ครบทุกด้าน และควรมีการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำหนดบทลงโทษผู้กระทำผิด โดยเฉพาะการหลอกลวงนักท่องเที่ยวด้วยสินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน

3.3.2 จัดทำฐานข้อมูลเดียวของคลัสเตอร์ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว ที่เป็นศูนย์กลางรวบรวมรายละเอียดทั้งหมดของการกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการพัฒนาของกลุ่มคลัสเตอร์ธุรกิจบริการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดความซ้ำซ้อน

3.3.3 จัดทำศูนย์การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในพื้นที่ โดยสามารถแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรม และผู้ประกอบการที่น่าเชื่อถือแก่นักท่องเที่ยวได้

3.3.4 ยกกระตือรือร้นโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปสู่เมืองรองมากขึ้น และลดความแออัดในเมืองใหญ่

3.4 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

3.4.1 ส่งเสริมการนำเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ชุมชนมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว โดยสร้างความเชื่อมโยงกับสินค้า OTOP และสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาควบคุมการก่อสร้างอาคารและรูปแบบสถาปัตยกรรมให้มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ด้วย

3.4.2 การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงมิติทางสังคมควบคู่ไปกับมิติทางเศรษฐกิจ โดยควรพิจารณามุมมองที่การท่องเที่ยวเป็นเสมือนสวัสดิการของประชาชน เป็นโอกาสในการสร้างเสริมประสบการณ์และสร้างความสามัคคี โดยควรดำเนินมาตรการที่ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับรายได้สามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

3.4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีบทบาทในการวางแผน พัฒนา และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งในระดับจังหวัดและท้องถิ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของและความหวงแหนในมรดกชุมชน

3.4.5 การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเร่งดำเนินการกับสถานประกอบการที่ไม่จดทะเบียนให้เข้าสู่ระบบโดยดำเนินการจดทะเบียนให้ถูกต้องและหน่วยงานภาครัฐควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งรณรงค์ให้ผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบโดยเร็วเพื่อลดการสูญเสียโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างถูกต้อง

ส่วนที่ 4: ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม ต่อกรอบทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การสำรวจความคิดเห็นและความคาดหวัง

เรื่อง “ความคาดหวังของภาคเอกชนต่อแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12”

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้สำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับภาคเอกชน เรื่อง “ความคาดหวังของภาคเอกชนต่อแนวทางและกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12” ประกอบด้วยความคิดเห็นต่อวิสัยทัศน์ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา และประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา ได้แก่ ภาคเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และอาหาร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้าและบริการ ภาคการเงินและตลาดทุน และภาคการท่องเที่ยว รวมทั้งความคาดหวังและผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา ในความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ รวม 300 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น เพศชาย 15 คน (ร้อยละ 50) และ เพศหญิง 15 คน (ร้อยละ 50) ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 47) ส่วนที่เหลือเป็นภาคเอกชน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 53)

2. ความคิดเห็นต่อทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

2.1 **วิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 20 ระดับมาก ร้อยละ 60 ขณะที่ มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 10 ระดับน้อย/น้อยที่สุด ร้อยละ 7 และไม่แสดงความเห็น ร้อยละ 3

ข้อเสนอแนะ

- 1) วิสัยทัศน์ไม่ควรมุ่งเน้นแต่เพียงรายได้ที่ขาดคุณภาพ อาทิ การส่งเสริมนโยบายกองทุนหมู่บ้านต่างๆ ที่ยังไม่ส่งเสริมองค์ความรู้ให้ชุมชน ทำให้การใช้เงินกองทุนเหล่านี้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร
- 2) วิสัยทัศน์ ระยะ 5 ปี ในประเด็นการเปลี่ยนผ่านจากประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูงอาจจะฟังดูห่างไกล นอกจากนี้ ควรมีการสลับเอาประโยค “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ขึ้นก่อนและจึงตามด้วย “รายได้” เพื่อให้สะท้อนความเป็นจริงและจะได้ใจผู้รับสารมากกว่า
- 3) ควรมีการนิยามคำว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ในวิสัยทัศน์ประเทศให้ชัดเจน ขณะที่ การกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นประเทศรายได้สูงนั้น ควรคำนึงถึงวิสัยทัศน์ด้านการบริหาร “รายจ่าย” หรือการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารการเงินบุคคลควบคู่ไปด้วย
- 4) ขอเสนอให้เพิ่มเติมรายละเอียด ได้แก่ มุ่งสู่การเข้าใจพื้นฐานของแต่ละภาคส่วน พัฒนาด้านการปกครอง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ นำสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

5) การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการมุ่งสู่ประเทศที่มีรายได้สูง แต่แผนโดยรวมและรายละเอียดยังขาดความชัดเจนว่าต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอะไรบ้าง อาทิ รายได้ที่สูงขึ้นนั้นจะมาจากการผลิตสินค้าและบริการใด การลงทุนใดบ้างที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการ และต้องมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศอย่างไร

2.2 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยกับตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศในร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 23 ระดับมาก ร้อยละ 53 ระดับปานกลาง ร้อยละ 10 ระดับน้อย/น้อยที่สุด ร้อยละ 10 และไม่แสดงความเห็น ร้อยละ 4

ข้อเสนอแนะ

1) การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ควรพิจารณาจุดแข็งจากตำแหน่งภูมิศาสตร์ของไทย ทั้งนี้ การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับชาติอื่น เช่น เส้นทางของรถไฟรางคู่หรือรถไฟความเร็วสูงที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับจีนควรใช้วิธีการให้สัมปทานมากกว่า เป็นต้น

2) ควรมีการขับเคลื่อนทุกภาคส่วนเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็นผู้นำในด้านอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปให้มากกว่าปัจจุบัน เนื่องจากเป็นภาคการผลิตที่มีศักยภาพของประเทศ ขณะที่คู่แข่งทางการค้า อาทิ เวียดนาม และประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) ควรมุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต่อต้านการคอร์รัปชัน ขณะที่การกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งและโลจิสติกส์จะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หากผู้ประกอบการไทยไม่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้ นอกจากนี้ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศจำเป็นต้องระบุด้านอุตสาหกรรมที่ต้องการพัฒนาและเชื่อมโยงกับแนวทางการขับเคลื่อนให้ชัดเจน

2.3 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา

1) มูลค่าของธุรกิจภาคบริการขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ย ร้อยละ 7 ต่อปี ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 27 ระดับมาก ร้อยละ 33 มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 17 ระดับน้อย/น้อยที่สุด ร้อยละ 3 และไม่แสดงความเห็น ร้อยละ 20

2) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มสู่ ร้อยละ 2 ของ GDP และมีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเป็น 70:30 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33 ระดับมาก ร้อยละ 40 ระดับปานกลาง ร้อยละ 13 ระดับน้อย/น้อยที่สุด ร้อยละ 7 และไม่แสดงความเห็น ร้อยละ 7

3) สัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33 ระดับมาก ร้อยละ 30 ระดับปานกลาง ร้อยละ 10 ระดับน้อย/น้อยที่สุด ร้อยละ 7 และไม่แสดงความเห็น ร้อยละ 20

4) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม SMEs ต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 37 ระดับมาก ร้อยละ 33 ขณะที่ มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 17 และไม่แสดงความเห็น ร้อยละ 13

ข้อเสนอแนะ

- 1) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาควรมีเป้าหมายเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของ GDP นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดเป้าหมายของสัดส่วนและจำนวนบุคลากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่ต้องได้รับการพัฒนาในช่วง 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้วย
- 2) เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขาควรมีการกำหนดลงรายละเอียดหรือปัญหาที่ต้องแก้ไขในระดับจังหวัดหรือพื้นที่เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ควรมีการผลิตวัตถุดิบอะไรในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุน ทำอย่างไรจะทำให้เกิดการต่อยอดและเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบ สินค้า และบริการนั้นๆ ควรมีการพัฒนาด้านการตลาดอย่างไร เป็นต้น คำถามดังกล่าวสามารถนำมากำหนดเป็นโจทย์ในการวิจัยและการพัฒนาในท้องถิ่นนั้นๆ และสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา ร่วมกันจนเป็นผลสำเร็จ
- 3) ยังขาดความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาธรรมชาติภูมิภาครัฐและผู้ประกอบการ
- 4) กระบวนการและกลไกการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของภาครัฐเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายภาครัฐที่สำคัญ ทั้งนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาเพื่อเร่งรัดการเบิกจ่ายตามแผนงานและโครงการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์มากกว่าปัจจุบัน นอกจากนี้ งบประมาณที่สนับสนุนและพัฒนาผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการให้พึ่งพาและต่อยอดได้ด้วยตนเอง ขณะที่การจัดจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญยังไม่เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากปัญหาคุณภาพของที่ปรึกษาเป็นสิ่งที่พบเห็นอยู่บ่อยครั้ง
- 5) ควรส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนเข้ามาจดทะเบียนในรูปแบบบริษัท มีการจัดทำระบบบัญชีให้ได้มาตรฐานและนำส่งแบบภาษีต่อกรมสรรพากร ทั้งนี้ ควรจัดทำโครงการร่วมกับนักบัญชีอาสาสมัครเพื่อร่วมกันส่งเสริมให้โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จ
- 6) การพัฒนา SMEs ต้องมีการกำหนดแนวทางส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งทุน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาอย่างแท้จริง ขณะที่ การกำหนดและตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อให้สินค้าไทยมีคุณภาพยังมีความล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ
- 7) การเขียนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรเขียนแผนพัฒนาคอนแท็กออกมาอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ควรมีการศึกษารายละเอียดและกฎหมายของ UN WTO ความต้องการของภาคเอกชน และประชาชน โดยต้องมีกลไกที่เชื่อมั่นได้ว่าภาคการเมืองจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ ในแต่ละจังหวัดต้องมีการนำเสนอแผนพัฒนาจังหวัดก่อนนำเสนอของงบประมาณพัฒนาจังหวัด โดยใช้กลไกของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัด หรือ กรอ.จังหวัด สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อเขียนแผนพัฒนาจังหวัด

ตารางที่ 1 ความเห็นต่อทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

หน่วย: ร้อยละ

ที่	เรื่อง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย/ น้อยที่สุด	ไม่แสดง ความเห็น
1.	วิสัยทัศน์ ท่านเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ระยะยาวของแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายรายได้ และการพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ มากน้อยเพียงใด	20	60	10	7	3
2.	ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ ท่านเห็นด้วยกับตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ฯ ที่กำหนดว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และมีนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” มากน้อยเพียงใด	23	53	10	10	4
3. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา						
3.1	มูลค่าของธุรกิจภาคบริการขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ย ร้อยละ 7 ต่อปี	27	33	17	3	20
3.2	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มสู่ ร้อยละ 2 ของ GDP และมีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเป็น 70:30	33	40	13	7	7
3.3	สัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน	33	30	10	7	20
3.4	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวม SMEs ต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40	37	33	17	0	13

4. ข้อเสนอแนะต่อประเด็นการพัฒนารายสาขา

4.1 ภาคเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และอาหาร

- 1) เร่งรัดจัดการปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง เพื่อให้เกิดความมั่นคงในด้านรายได้
- 2) เร่งรัดการดำเนินแผนงานโครงการเพื่อบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การป้องกันปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้ง
- 3) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือปัญหาด้านกำลังคนในภาคการเกษตรและการเร่งยกระดับผลผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้าภาคการเกษตรให้มากขึ้น
- 4) ควรกำหนดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

5) ควรสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปโดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทั้งนี้ ในการพัฒนา SMEs ที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและให้คำปรึกษา เพื่อสอบถามปัญหาและให้คำแนะนำที่ถูกต้องและชัดเจน

6) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ในภาคเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และอาหาร โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ พร้อมทั้งปรับปรุงระบบขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อช่วยลดต้นทุนและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการรายย่อย

7) ควรมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อยกระดับรายได้ต่อหัวของเกษตรกร ให้ไม่ต่ำกว่า 300 บาทต่อวัน พร้อมทั้งยกระดับองค์ความรู้ของเกษตรกรในด้านธุรกิจเกษตรและตลาด

4.2 ภาคอุตสาหกรรม

1) เร่งรัดแก้ไขปัญหาด้านกำลังคน โดยเฉพาะการขาดแคลนกำลังแรงงานในกลุ่มระดับอาชีวศึกษารายสาขา

2) เร่งจัดอุปสรรคและขั้นตอนราชการที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ ขณะที่การปรับเปลี่ยนรูปแบบและขั้นตอนการปฏิบัติทางราชการควรมีการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้ถูกต้องชัดเจน อาทิ เอกสารใบ รง 1 และ รง 2 ปัจจุบันไม่ต้องมาทำที่กระทรวงอุตสาหกรรม โดยสามารถดำเนินการที่เขตนั่นๆ ได้เลย แต่เจ้าหน้าที่ที่เขตไม่ทราบว่าต้องทำอะไร ทำให้ผู้ประกอบการต้องใช้เวลาในการติดต่อประสานงานเพิ่มขึ้นหลายสัปดาห์

3) ควรกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศโดยระบุอุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญของไทยให้ชัดเจน เพื่อให้ภาครัฐและเอกชนทราบถึงแนวทางและจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากทรัพยากรและงบประมาณมีอยู่อย่างจำกัด

4.3 ภาคการค้าบริการ การเงินและตลาดทุน

1) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาท่าเรือ โดยเฉพาะท่าเรือทางภาคใต้

2) ควรนำข้อเสนอของสภาธุรกิจตลาดทุนไทยในเรื่องการสนับสนุน ส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน มาเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

4.4 ภาคการท่องเที่ยว

1) ควรให้ความสำคัญกับปัญหาการหลอกลวง ฉ้อโกง เอาเปรียบลูกค้า ผู้ประกอบการขาดจิตสำนึกในการให้บริการ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขในระยะ 5 ปี ข้างหน้า

2) ควรเร่งดำเนินการด้านการพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากรเพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะในพื้นที่เขตเมืองและแหล่งท่องเที่ยว

3) ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ควรประกอบด้วย (1) นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวไทยเพิ่มมากขึ้นโดยเปรียบเทียบ

กับประเทศอื่นๆ (2) การท่องเที่ยวไทยมีการพัฒนาสินค้าและบริการที่หลากหลายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย และ (3) มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและคุณภาพมาท่องเที่ยวเมืองไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
โทรศัพท์ : 02-2804085 (40 คู่สาย)
โทรสาร: 0-2281-3938